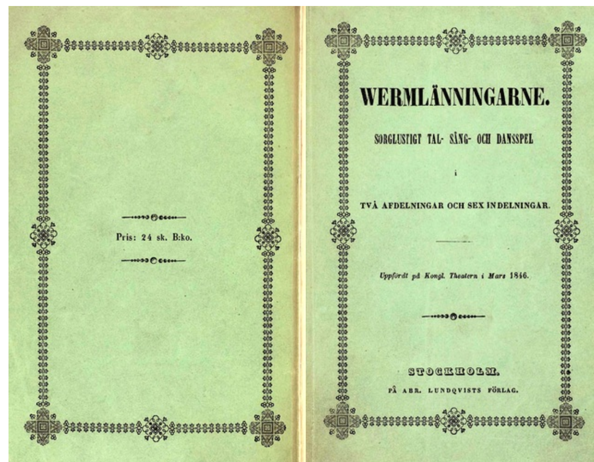

WERMLÄNNINGARNE.

SORGLUSTIGT TAL- SÅNG- OCH DANSSPEL

i

TVÅ AFDELNINGAR OCH SEX INDELNINGAR.

Uppfördt på Kongl. Theatern i Mars 1846.

STOCKHOLM,
HÖGBERGSKA BOKTRYCKERIET,
1846.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken av **Fredrik August Dahlgren** (1816-1895) har digitaliserats för Dramawebben och anpassades till Projekt Runeberg i april 2013 av Bert H.

Brukspatronen Hr Wennbom. Wilhelm, hans son . . ♦ . . „ G. Kinmansont Lotta, hans dotter Prosten Hr AlmlÖf. Sven Ersson i llult, Nämndeman „ Svensson. Z&tf, lians hustru Fru Bock. Erik, deras son Hr Strandberg. Ö/a t Gyllby, förmögen bonde . * „ PfeifFer. Britta, hans dotter M:lle Torsslow. Jun Hansson vid Sjön, torpare « Hr L. Kinmanson. Annika^ hans hustru Fru Wennbom. Anna, deras dotter „ Hjortsberg. Anders, deras dräng Hr Söderberg. Per, Sven Erssons dräng . . . Jolin. Stina, Sven Erssons piga . . . M:Ile Ström. Ztewst vä Asen j . ... ZTuri* i’ Backa i bonddrangar . (Hr Pettersson* | „ Dahlgren. AY/s Jonsson, kallad Löpare-Nis se, en äldre bonde . . . . . „ Hjortsberg. Betjent hos Brukspatronen « „ Lemos. Bondfolk.FÖRSTA AFDELNINGEN.

I. INDELNINGEN eller TAFLAN.

(Gärdsplatsen framför Sven Erssons präktiga, rödmålade byggning. I fonden landsväg. På alla sidor löfskog.)

FÖRSTA SCENEN.

PER och STINA (komma från skogen, lärande en hvalfbåge, samman-flätad af Löfqvistar)

Per.

Så ja, Stina, nu ha vi pynta’ och klädt alle uthusa så gröne med midsommers-löf, så det ser, förbann’ mej, ut som hele Wermlands Fältjäger-regemente stog oppstäldt der nere på bakgåln.

Stina.

Ja, nu fattes bare slutsusen, du, te styre 'ut sjelf-ve storstuga.

(De sätta upp löfbågen öfver stugdörren.)

Per.

Hej, nu ser fader Nämndemans byggning rar ut, så det förslår, sa’n!(Ve xe i sån g)

Per.

Se, nu står ju stugan så rar och grann.

Som en lierrgålspiga på dans;

Är röder i syna och ser oss an Ur en löfvekrans----------------

Stina.

Det är bra —

Hoppsasa!

I måronafton är midsommarsvak —

Per.

Jänta m\\

Då ska vi Kasta bena kring vagg och tak!

Och tänk, när vi kläda med löf en gång Våran egen stuga, min snut!

Och dansa kring egen vår majistång —

Säj, hur ser du då ut? — —

Stina.

Jo, så kry Som ett ny,

Och röd på kind som ett nämndemanshus*

Per.

Hi å hej!

Jag, för mej,

Tar i glädjen ett lite rus!

, Stina.

Ja, käre Per, det ska fälle komme en dag, då vi ock kan gifte oss, dn. Hvad det liV, så få vi nock bli statfolk ät facler Nämndeman, och då kan vi lefveg od t och inte behöfve släpe som simpelt torperfolk, såsom di der fattige Jan Hanssons nere ve sjön.

Per.

Aja, vi ska tro det bäste, Stina lelle. Te tjene när en så stormrik bonne, som fader Nämndeman* är mest like så bra som te vare dräng hos sjelfve Brukspatron. Också ska jag säje, att jag inte stort kruser för Dräng-Olle på herrgåln, fastän han sätter näsa i vädre på körkbacken om söndagera; och det ska fälle inte bli så långt tes jag kan

skaffe mej klocke med peschaft och gå i stöfler och kaloscher, så väl som han»

Stina.

Och jag för min del håller mej inte för stort säm-mer, än herrgålspigera, fastän di går med rutige nettel-duksförklän och rosige selkeshalsduker och randige bom-basängsklänninger. Nej, tack vackert! — Och se den, som jag slätt yite niger för, det är Jan Hanssons Anna ve Sjön, fastän ho gubevars! ser förnäm ut och svänger sej om söndagera i den der storpreckige klänningen, som ho feck åf iMamsell Lotta på herrgåln.

Per.

Tar inte om Jan Hanssons, för då blir jag rasande. Alltse'n ovänskapen ble mellan fader Nämndeman och gamle Torper-Jan, har jag inte kunnat tåle hele det der trasfölje.

Stina.

Ja, så är det nock med mej med. — Var det inte bra besönnerligt ändå, att den der fattige torper-stackern väga' sätte sej opp imot fader Nämndeman, som är så rik och mäktig? Han vittna' ju imot honom på tinge?Per.

Ja, ser da, saka var så, att fader Nämndeman råka' i hastigheta fälle en hop timmer på grannskogen, ser du, och det had* han just inte rätt te, ser du. Men ingen skull' ha kommet på honom med'et, om inte den der förgiftige saten Jan Hansson hade vittnat imofn, och ställt så te, att fader Sven slutligen ble öfverbevisad, och då ble det ett förbaskadt spe-takel.

Stina.

Jojo, han höll ju på te komme in på arresten i Carl stad?

Per.

Ja, det var näre som på ett hår. Men te slut ble det så, att han feck förlike saka med penninger. Uschiamej, så möcke han feck lägge ut! Det var hundratals reksdaler banl\. Hjelpen var, att han är så för-grömt rik, annars had' han nock fått slå vantera i borde och panketera. Men ser du skamma, Stina, skamma — det var det varste åf alltihop.

Stina.

o

Ah, det kan jag nock begripe. Te bli beskylld på tåcke vis, det var inte nådigt för fader Nämndeman, som jemt vill hålle sej så rak och kavat. Men nu måtte fälle hele affärden vare bortglömd lell.

Per.

Fanken ock! Tåcke der hänger i och sitter q var som tjärfläcker på vammel. Fader Nämndeman går allt och gäller i sockna för te vare en svår och styfsint och näre på elak karl, och det är bare hans urimlige förmögenhet, som gör, att alle mennisker stryker på foten för*n.Stina.

Men di må säje onfen hvad di vill, så är han en bra husbonne lell, och förhåller oss inte vår rätt, när vi gör hvad vi ska\ Derför tycker jag om^en, jag, och om mor Lisa med.

Per.

T Det kan du lite på, att jag också gör, Stina, och derför lägger jag inte på samvete te göre Jan Hanssons all den förargelse, jag nånsin kan. Jag råka' nyss Anders, drängen deras, oppe i hage, och du må tro, att jag slängde duktige snäsord åt'en.

Stina.

Och när jag möter Jans Anna ibland bort i skogen, der ho väller far sins kretur, så skräV jag inte heller orda, det vet jag. Men ho är e tacka dålighet, så ho svarer ingenting, utan går sin väg, så en får intnä hugg på'na.

Per.

Det är för besönnerligt med Erik, son liar i hu-'i; jemt när vi säjer någe imot Jan Hanssons, så tar n«n dom i försvar, fastän han vet,, att Jan har gjort far hans så mycke ondt.

Stina.

Ja, mins du, han påstog te och med en gång, att T orper-Jan bare for med redlighet och rättvise, då han vittna' mot fader Nämndeman.

Per.

Jo, jag mins'et nock. Som sagdt var, nånting

underligt är det med Erik. Du skuir se honom ibland, när han kommer frå skogen om aftnera; då är han så spelande gla, att han hopper som en tätting ochsjonger på landsvägen. Men så snart han kommer inom dörra här hem me, så är det blankt slut med lustigheta , änna precis som en skuir slå igen ett

stämbol.

i

Stina.

Ja, han ställer sej i e vrå och mol-tiger som en eldgaffel, så en kund' inte locke ett godt ord ur'en

med stekt fläsk och potatis en gång. — Men kors! vi står här och prater och glömmer blankt åf majstånga, som vi skulle ställe i ordning.

Per.

Det var sant, för tusan! Nu är fälle husbond'

gulgrön i syna, för det vi sölat så länge.

(De ämna gå; i detsamma kommer Sven JSrsson ut ur stugan.)

ANDRA SCENEN.

De FönnE. SVEN.

Sven.

Men hvar håller ni hus, som jag inte ser te på hele Guds långe aftan? Har ni gjort färdigt allt te midsom mers vaka?

Per.

Nej, majstånga är inte i ordning än.

Sven.

Nå, så skynd* er med den då. — Men vänta! såg ni, när ni geck förbi lierrgåln, om Patron är hemkommen frå Stockholm?

Per.

Ja vasstre, han kom hem i förmiddags och hadedotra med sej, och son hans är också hemkommen frå Aklameja i Upsala. Herrskape är ute och går nu; di kommer vesst häråt.

Sven.

Jaså. — Men hvar ar Erik?

Per. v

Han hjelpte oss e stunn te hugge löf oppe i skogen, och se7n geck han ifrå oss. Vi trodde, att han geck förut hem.

Sven.

Nej, han har inte synts te. — Men gå ni nu och ställ med majstånga. (per och Stina gå) — Jag kan just undre, hvart Erik tagit vägen. Den pojken gör mej grå hår. Farliga rart är det te få se honom hemme, och ingen kan säje mej, hvar han håller te när han är borte. Nånting är det fatt med honom, men inte mor och inte jag kan få'et uren hvar-sken med godo eller ondo. Annars kan jag vesst inte säje, att han är olydig imot oss, nej gubevars! han är allt så sätsam, som en son kan vare; men gunås, det ser ändå ut som han rätta' sej efter oss inte ulåf nå'n' kärlek, utan bare för det han tycker, att det är hans skyldighet. -— Nej, det är som jag har sagt åt mor: det duger inte län ger, att gossen går hemme och är sysslolös. Vi ska' lage, att han blir gift och får sej en egendom te sköte, sä blir det nock annan karl åfen, det slår inte felt.

TREDJE SGENEN.

Den Förbe. LISA och OLA i Gyllby komma ut ur slugan.

Ola.

Nu är det iid, att jag tar adjö åf er, fader Svenoch mor Lisa, och tacker för god fägnad. Det li'r mot qväli och jag får lof gi mig iväg hemåt.

Sven.

Nå"så tack för i dag, fader Ola. Och det står ju fast hvad vi gjort opp om giftermäle mellan vår son och eran do ter?

Ola.

Ja gubevars, jag för min del vill inte bätter. Min Britta ska allt bli glad öfver te få Erik, och ni tror ju, att han inte har någe imot henne?

Lisa.

Nej, dum vore han annars. Tåckre jänter <som Britta i Gvllby växer inte på hvar buske. Erik vesste inte sitt ege bäste, om han försmådde e tåcka hustru.

Sven.

o ^

Ah, det är foll föräldrera, som ska rå i tåckre saker, skull' jag tro. Erik ska gifte sej med Britta, säjer jag; förr blir det aldri rektig karl äPen.

Ola.

Ja, Gudskelof, Britta är allt förståndig och arbets-sam och kan rställe bra i huse, det har jag sett, se'n hustrua mi' dog, salig menniska. — Det är såleds sagd t som sagd t är, och jag kommer hit med Britta te midsommersvaka i måra afta.

Lisa.

Ja, då ska vi ställe te trolofning mellan barna, och se'n låter vi med det förste lyse för dom bort i eran körke, så att bröloppe kan få stå i röda rappe.Ola.

Det ska inte hinke, var ni säker på det. — Adjö nu med er! Tack för i dag!

Sven.

Adjö, adjö, fader Ola.

Lisa.

Helse så godt te dotra.

(Ola går.)

Lisa.

Jag tycker så Erik ska bli storögd, när han kommer hem och får höre att vi ett tu tre skaffat honom e fästepige! Britta i Gyllby är allt e fin och vacker jänte, så nock ska gossen bli belåten med te få'na, det tror jag säkert.

Sven.

Och vi ska1 också bli belåtne med te få honom bort ur huse, du Lisa. — Men det var sant, jag ska sä-je dej, att Patron med son och doter har kommet hem frå Stockholm. Tänk, om vi skull' be dom göre sej så gemene och komme hit i måra och titte på dansen?

Lisa.

Mener du, att det kan gå an? Det vor* allt satingen så rart. — Men se der kommer ju herrskape på vägen. Vi ska gå och helse på dom.

FJERDE SCENEN.

BRUKSPATRONEN. WILHELM. LOTTA. PER och STINA komma tillbaka. De Föiire.

Brukspatronen.

God afton, godt folk! Se nu är jag hemkommen igen och har mina kära barn med mig. De ville nöd-vändigt gå och helsa på fader Nämndeman och mor Lisa, efter som vi kommo att ta vägen häråt.

Sven.

Gud signe herrskape för det. ♦—- Ilvad unge herrn har växt opp och blitt förgrömmande stor, se'n jag såg honom sist! Nu är han foll rektigt fullärd och kan sätte Komministern vår på kneken hvad stunn han vill.

Lisa.

Och lella Mamsell se'n! Kors, så ho har blitt fm och vacker på det här åre! Jojo, när en får vare i Stockholm e ti', då går allt skäfverna ur en, då.

Stina.

Ja, herre jesta för dette Stockholm! Det fins fälle bra granne gärdsgåler der oppe, Mamsell?

Per.

Ah du är dum, Stina! I den store sta'n fins inte jol väger med gärdsgåler på sidera, som här, utan der år det stenlagde gater, så jemne som ett salsgolf.

Stina.

Jaja du, Per, har varet på arbete deroppe, så du vet fälle hur det är, du. — Men hör, lelle Mamsell, om e tåcka här gemen menniske, som jag, komme dit opp på di fine gatera, då feck jag fälle allt ta skonna åf mej och gå i strumplästen?

Sven.

Ah sä tig, Stina, och plåg' inte herrskape med tåcke enfaldigt prat. *

Brukspatronen.

O

Ah, lat henne fritt tala, fader Sven. Det är roligt att höra på.Wilhelm.

Nå säj, Per, hvad tyckte da mest om utaf allt du såg i Stockholm?

Per.

Jo, det var fälle allt den der granne metalmärra med t på Gustaf Adels torg, och så två store kor utaf jern, som stog ve backen nerаför Slotte.

Lotta.

Det är inte kor, kära Per, utan det är lejon.

Stina (slär ihop händerna)

Herre jestingen, är det lejon? (suckar) Åhå, det är allt bra sorgfälligt, att jag aldri ska få komme dit opp och se på tåckre rare saker.

JVilhelm*

Var du någon gång på Operan, Per?

Per.

På Opera? Ne-ej, men jag var en gång och såg på spetakle. — Om du feck se tåcke, Stina, då skull’ allt ögena trille ur skalln på dej.

Lotta.

Nå, hvad såg du för ett spektakel, Per?

Per.

Jo, det ska jag tale om för Mamsell Lotta. Jag gcck in i det der store huse ve Gustaf Adels torg, och der köpt’ jag mej ett kort utåf e Mamsell, som stog innaför ett hål på vägga. Se’n visa* di mej månge — månge trapper opp änna inunner take, och der satt jag och titta’ ner pä det myekne granne fol-ke och på e hög målad vägg medt framför mej, meden konstig fågel på..., ja, jag kand’ tycke, att det skull’ vare liksom e gås, som had’ tlöge opp och satt sej på e grinn. Jag tänkte, att det inte var nånting mer te se på der nere, utan jag vänd’ mej om och såg på folke, som stog bakom mej. Men när jag se’11 titta* ner igen, då må Mamsell tro, att jag ble storögd och skrek te: ”hvar hundra djefler tog vägga vägen?” För se, den granne vägga var borte och jag såg i ställe inåt ett stort, rart rum. Och der kom det nu in en hop herrskapsmennisker, den ene efter den andre, som va’ så brokige och granne, så jag aldri dess make sett, och di fäkta’ så här med armera och orera’ så vackert, så ett qvinfolk bred ve mej snöfta’ och gr et. Men te slut kom det in e fruntimmers-menniske, som var så förbalt lik Mamsell, att jag inte kunde hålle mej ifrå te skrike : ”kors för sjuttan fan, jamen mener jag, att det är sjeifve Mamsell Lotta!” — Men då ble jag allt ille ve leli, för allt folke nere i saln börja’ storskratte och titta’ oppåt take, der jag var, och en stor rödhårig karl bredve mej räckt’ ut tunga åt mej och var uveti, och så knuffa’ han mej med knytnäfvera i sia och sparka’ mej på bena, så jag va’ rektigt ille sveddrad.

Brukspatronen.

Hahaha! Stackars Per, så du var illa ute!

Wilhelm.

Låt oss nu komma till annat. Hur mår Erik, min gamla läskamrat, fader Nämndeman?

Sven.

Tacker herrn, som är så god och kommer ihåg ' honom. Gunås, det har inte varet rektigt med gossen, alltse’n han slog sej ifrå studerninga.Wilhelm.

Men hvad var det för ett besynnerligt infall raf Erik, att han öfvergaf boken? Han hade ett ovanligt godt läshufvud.

Lisa.

Det må herrn väl säje. När han var bare en liten, liten tosing, så var han så begifven på läsning, att han låg hele da’n igömmen på spishälla inne i stuga och stafva’ i katchesen.

Sven.

Ja, det är ackerat sant, och derför tänkt' jag som så, att eftersom jag Gudskelof har skälig god råd, så skull' Erik få gä läsvägen, fastän det koster fläsk, in-na en hinner bli fullärd. Om herr Patron mins, så fråga' jag Patron om råd i den saka.

Brukspatronen.

Det mins jag rätt väl. Jag tyckte om Erik; han var en stilla och beskedlig gosse, och som jag ansåg, att Wilhelm borde ha någon att täfla med, så lät jag Erik få läsa tillsammans med honom der hemma för hans informator.

Lisa.

Ja, herre Gud, Patron var allt så god imot gossen, så vi aldri kan tale nock om'et. Och han)as allt så ohejligt, att när herr Wilhelm reste in te skoln i Carlstad, så rådd' Patron oss, te låte Erik följe med och fortsatte studerninga, som vi också gjorde. Gud signe herr Wilhelm, han höll sej inte för god, äfven se?n han ble äldre, te vare ihop med bondpojken.

Wilhelm.

v Åh, Erik var nog en gosse, som förtjente att varagod vän med. Han gjorde sådana framsteg i Carls tad, att jag verkligen fick läsa allt hvad jag förmådde, för att inte bli efter honom.

Lisa.

Ja, vi gladd' oss allt så möcke öfver honom också, och trodde så vesst, att han skull' läse te prest, och med tia bli en lika fräsande fader te predike, som prosten vår. Men gunås, det var inte så väl heller.

Sven.

Nej, det var inte så väl. Ett tu tre kom det på*n, att han skull' kaste bort boka och bli bonne igen, som far sin. Det hjelpt' inte hvad vi sa' imot'et, hvarsken med låck eller påck.

Brnkspatronen.

Nånå, genom detta hans beslut är ju ingen skada skedd. På läsvägen är det svårt och trångt om utkomst; men en förmögen bonde har ett lugnare och sorgfriare lif, än mången.

Sven*

Jaja gubevars, bonnvägen kan foll vare så go' som nå'n ann' väg. Men Erik har allt igömmen läsninga blitt tåcken, att han inte rektigt duger för bonnsyssle-ra. Och nu är jag så rädd, att han börjat ångre det der hastige infalle, fast han skäms för te tillstått, för han har på e ti' blitt så fundersam och konstig.

Wilhelm.

Jag ville så gerna råka honom. Ar han inte hemma?

Sven.

Nej, vet herrn, vi ser inte möcke te honom omdagen; han går bare för sej sjelf. Får se, om han inte blir annlester, se'n han blitt gift.

Lotta.

v Skall han gifta sig? Med hvem då?

Lisa.

Med Rik-Olas Britta i Gyllby.

Brukspatronen.

Jaså. Hon skall vara en duglig Hicka, har jag hört sägas.

Sven,

I måra afta ha vi tänkt hålle midsommersvak här och pä samme gång ställe te trolofning mella Erik och Britta. Skull' herrskape ville göre sej så simple och kom me hit och se på dansen, så vor' det allt en stor fägnad.

Brukspatronen.

Tack, tack, vi ska komma. Jag får mycket främmande till mig i morgon; men jag kan ju få ta dem med hit? Det skulle roa Stockholmsboarne att se på Wermlandsdansen.

Lisa.

Hjertans välkommen, herr Patron! Se, det kaller jag te inte vare storgod af sej!

Lotta (afsides till sin far) .3

Nu ska'vi gå och helsa på Jan Hanssons vid Sjön, kära pappa. Jag längtar så mycket att få träffa Anna.

Brukspatron en.

Må ske. (högt) Adjö nu, godt folk! Adjö!Sven och Lisa.

Adjö! Gud signe herrskape!

(Brukspatronenj IVilhelm och Lotta £#•)

Sven.

Vet du, Lisa, hur vi ska göre i måra? — Jo, der borte [pekar utät theatersalongen) ska vi ställe en hop bänker för Stockholms-främmaten te sitte på; men herrgålsherrskape ber vi sitte här närmest te bords och spise med oss, för Stockholmrera törs vi fälle inte bju' på vår husmanskost.

Lisa.

Nej, vasstre, det går inte an. Di ä' nock bäst belåtne med te slippe tåckre grofsaker.

Per.

Kors! jag mins i fjol, när Patron hade Stockholms-folk hos sej, då var jag ve herrgåln och titta' på gästbude. Aldri' har jag sett maken. Alle di store rumma och salera va' plakat fulle med folk. Och deribland var en lefvandes hoper spelmän frå Stockholm, med fejoler och klanetter och trummer och tut-lurer, som ibiand inte va' länger än armen, men ibland sköt ut och ble så länge som jag, och böla' så groft som fader Svens tjur, och så var det pingeljern och en hop andre konstige spelerverk, som jag aldri i min lef-nad sett förr. A herre jesta, di spelte så inneli ljuf-ligt, så jag rent trodde, att jag had' komme in i saligheta.

Stina.

Drängen på herrgåln sa', att det ska komme spelmän dit i år ock, fader Sven.

Sven.

ft o °

Det var fanken sa dråpligt. At dom ska vi sättebänker hår (peka?' på Orkestern), så speler di nock opp en Halling eller en Jösshärspolske åt oss, om vi ber dom vackert. — Men kom nu, Lisa, och låt oss ställe i ordning med mat och bränvin te i måra.

(AUa gå in i stugan.)

FEMTE SGENEN.

ERIK (kommer frän skogen, och sjunger:)

Jag sjunger och dansar, så glad i mitt sinn';

Jag smög bort i skogen Till Anna-lill trogen,

Och frågte så kärligt: ”säj, vill du bli min?”

Först såg hon åt öster,

Så såg hon åt vester,

Sist såg hon på mej, sa’n, och neg och sa’; ja! Och derför är jag nu så gla’, så gla*;

Ja!

Derför är jag nu så gla’.

Se*n tog jag i famnen min vänaste mö,

Och sporde den kära:

”Vill du mej förära Till fästning en kyss nu så rosenderöd?”

Då log hon, min tärna,

Så blid som en stjerna,

Och rodna’ på kinden och neg och sa’: ja!

Och derför är jag nu sä gla’, så gla’;

Ja!

Derför är jag nu så gla’.

Och, kära min Anna, nu frågar jag dej I glädjen och nöden,

I lifvet och döden,

Säj, vill du bli trogen och hulder mot mej? —Med tår i sitt öga Hon såg mot det höga,

Och räckte mej handen och neg och sa’: ja!

Och derför är jag nu så gla’, så gla’;

Ja!

Derför är jag nu så gla’.

[Under sängen ha Sven och Lisa tittat ut ur stugdörrn och lyssnat. Vid dess slut träda de fram till Erik»)

SJETTE SCENEN.

SVEN. LISA. Den Föbre.

iSven.

Det var nu rektigt nymodigt, te få höre dej sjun-ge nånting muntert, Erik. Dine viser bruker annars gå på en så satans sorglåtig ton.

Erik.

Ja, jag har också bra sällan något ätt vara rätt giad of ver.

Sven.

Och hvems är fele, vill jag fråge, om inte ditt ege? Du ångrer, kan jag förstå, att du öfvergaf stu-derninga och slog dej på te bli bonne.

Erik.

Nej, far, det ångrar jag aldrig.

Sven.

Nå, då måtte det vare någe anne otyg, som faret in i skallen på dej. Du går ju för det meste och hänger läpp och ser gudsnådlig ut som en tupp pä e räfgrop. Hvad är det för ett elände? En bonne ska vare rask och kry som ett vinterny. Så va' pojkera imin ungdom, och då bruka' en inte sjunge nå'a jäm-merviser, då, det mins nock du, Lisa.

Lisa.

Ja, rassadö, det kommer jag väl ihåg. Du, far, hade ändå den ampreste rösta i hele so c k na. Och än i dag, när du hjelper klockern te la på salmen i körka, sä är det så att take vill löfte sej. Sjung nå'n åf di der gamle dråplige visstumpera, som du bruka' tralle för en 40 år se'n, så får Erik höre på go'far.

Sven.

Det kan jag fälle göre. (Sjunger.)

Och bonden gick ut uppå Wermelands skog;

Hujfalleralla å hejfallerej!

Han tog ett par oxar och spände för plog. Hoppsan falleralla å hejsan fallerej!

Och bonden han satte plogen i mull,

Huj falleralla - - - -

Så plöjde han hela den skogen omkull.

Hoppsan falleralla -------------

Se'n drog lian en fåra från norr och till sö'r;

Der rinner nu Klarelfven fram, som ni hör.

Och bonden han satte plogen på sned,

Så vände han bergena opp och ned.

Och bonden han plöjde en fåra så stor;

Det gick så djupt som Ilin Onde han bor.

"Och kära du bonde, förstör ej mitt bo,

Så vill jag väl lemna din säd uti ro."

Och bonden han sådde båd' hafra och råg;

Det växte, så aldrig dess make ni såg.Och bonden han bryggde sej bränvin och log,

Han drack och var lustig och glömde sin plog.

Men då fick den Onde makt med hans jord; Hujfalleralla å hejfallerej!

Se'n feltes det bröd uppå bondens bord.

Hoppsan falleralla å hejsan fallerej!

Lisa.

Jo, se tåcke kan duge, det! Så skulle du med sjunge, Erik; då kund' det vare nånting te höre på.

Erik.

Kära mor, jag ville visst så gerna vara glad; men alUse'n jag öfvergaf studeringen har det sett ut, som om mina föräldrar vändt ifrån mej all sin kärlek.

Sven.

Ja, nock kosta' det på oss, det kan inte nekes; men allt ska bli godt igen emella oss, bare du är lite mindre egenvillig, och ter dej te oss lite mer.

Lisa.

Så är det, Erik. Du går säkert med nånting på hjerte, men du har inte förtroende för far och mor.

Erik.

Förtroende! Herre Gud, om jag finge, om jag tordes vara riktigt förtrolig med er, då skulle jag vara bra lycklig.

Sven.

Det der låter på ett vis, som jag just inte rätt förstår. Men du har läst och är lärd, gosse. Säg ut fritt hvad du mener.Erik,

Läsningen har gjort mej vek och mild till sinnes, kära föräldrar. Jag sörjer öfver, att se er bära hårdhet och hat i hjertat.

Lisa.

Jag blir rektigt förskräckt; hvad mener du, Erik?

Erik.

Förlåt mej, bästa far och mor; det passar väl inte för ett barn att vilja rätta sina föräldrar; men ert omilda och oförsonliga sinnelag ligger mej så tungt på själen.

Sven.

Jag tror, att jag begriper hvad du vill säje, gosse, men — -

Erik.

Låt mej tala uppriktigt: det är ert förhållande till den fattige Jan Hansson - —

Sven.

Häll, pojke! Inte ett halft ord mer om den sakal

Erik.

Jo, hör mej! Hvarför skall ni förfölja den stackars gamle gubben, som har nog tunga ändå att dragas med; hvårföre skall ni-------------

Sven.

Tig, säger jag! Vet du, hur mycke ondt den karln gjort mej?

Erik.

Ja, jag vet allt. Men om ni vill vara billig, så måste ni erkänna, att orättvisan är på er sida - —

Sven.Sven.

Har jag hört på maken? Tåcke tal! Hvad kan vare orsaka, att dn sä ifrigt lägger dej ut för den der torper-stackern ?

Lisa.

o

Ah, det går mej som en knif igömmen hjerte. Den der visa, som Erik nyss sang, var säkert om Jan Hanssons Anna.

Sven.

Jan Hanssons Anna? Den trasungen! Hvem tusan skull' vare så tokig och dikle viser om henne?

Erik (ifrigt)

Om ni kände Anna ändå! Hon är den bästa, den mest renhjertade flicka på jorden.

Lisa [orolig)

Herre Gud! Har du då verkligen fattat kärlek te

henne?

Erik (efter en stunds tvekan» bestämdt)

Ja.

Sven (slår ihop händerna)

Nå, maken har jag foll aldri i verla hört, så gammel jag är! — Anna? — Är du splitter rasande befängd galn, Erik? Du skull' ha fattat tycke för Jans Anna, du, som får ärfve en hel gål ocji blir den rikeste bo'n i sockna, och ho, som inte får så pass som e träsked efter sine föräldrer? — Nej, nånting så orimligt kan jag aldri tro, om di också plugga' in'et i skallen på mej med en yxhammere.Erik.

Många gånger har jag ämnat tala med er och bekänna min håg för Anna; men ert ovänliga tal om Jan Hanssons har gjort, att jag inte vågat det. Nu vet ni saken, och jag ber er så innerligt: låt inte oss barn plikta för er ovänskap! Vi kan inte lefva utan h varandra.

Sven.

\

Kan inte lefva? Hör bare, så grannt han orerer! — Der ha vi såleds orsaka, hvarför du lägger dej ut så för Torper-Jan. — Men slå di der dumhetera ifrå dej, gosse! Anna blir aldri di' hustru, så framt jag får rå. — Hvad tycker du, mor? Har du nånsin hört ett så befängdt påhett? Pojken är inte rektig i hufv'et.

Lisa.

Nej, Gud hjelpe mej, nock låter det månge gånger, som han vor' förläsen. — Säj, Erik, har du länge bure tycke för Anna?

Erik.

Ja, så långt jag kan minnas tillbaka.

Lisa.

Aha, jag begriper susen! — Du mins ju, far, att Anna feck komme te herrgåln som oppasserllecke^ åt. lelle Mamsell, ve samme ti' som Erik kom dit och läste ihop med unge herrn?

Sven.

Nock mins jag det, och det var så förfaseligt väl imella Mamsell och henne, att ho var på herrgåln mer som lekkamrat åt Patrondotra, än som simpel pige.Lisa.

Så var det, och derför feck ho också lare sej läse och sy för gubernanten i huse, och ho geck jemt med Mamsell och ble så fin och storaktig, att ho aldri ville vare ihop med di andre pigera. Men när frua på herrgåln dödde, och Patron skicka' opp Mamsell te Stockholm i skole, då ville Anna inte tjene qvar länger på herrgåln, utan flötta' hem te far sin igen. Gubevars! ho höll sej för go', kantänke, och ville inte träle och gå i grofsysslera, som e bondtös ska göre.

Erih

Det är orätt åf er, mor, att säja så om Anna. Hon är visst inte högfärdig. Hon flytta* ifrån herrgåln, derför att hennes far och mor ä' gamla och inte kunde vara åf med henne längre hemma på torpet. Annars hade det väl varit bäst för henne, att få stanna qvar hos Patron.

Lisa.

Jojo, hemme i fattigdomen hos far sin får ho nock inte rose marken, det lofver jag. — Nu kan jag fälle förstå, att Erik och ho fattat tycke för hvaran-dre, då di va' tesammans i så mänge år på herrgåln.

Sven.

Aha, såg man på satans funder! Det var foll så-led's hare för Annas skull, pojke, som du feck leda ve prestvägen och nödvändigt ville bli bonne igen; för mins jag rätt, så var det just ve den tia, då Anna kom hem te föräldrera, som du skref te oss och ba* att få slippe gå läsvägen, och i ställe komme hem och hjelpe mej med egendomen.

Erih.

Ja, jag ville inte bli herrskap och lefva på bättre

2*vis, när inte Anna också kunde få det. Kära föräK drar, gif nu ert bifall, att jag får henne till hustru.

Sven.

Hahaha! Jo, det ska du se. Nej, ett styfvere gifte, än så, ska du ha, det har jag längese^ sörjt för. Rik-Olas doter i Gyllby måtte foll passe sej lite bätter för dej, Erik, eller hvad?

Erik.

Britta i Gyllby! Omöjligt. För henne kan jag aldrig fatta någon kärlek.

Sven.

Kärlek? Ar du nu framme med dine granne bokord igen? Jag bryr mej fanken om kärlek; Rik-Olas Britta ska du ha och ingen ann'.

/ Lisa.

Ja, du gjord1 oss allt e bra stor sorg', Erik, om du slog dej på tvära och inte ville taj Britta te hustru.

Erik.

Men, vi passa inte för hvarandra. Vi skulle bli olyckliga bägge två; ty nog förstår ni, att ett äktenskap, som inte är ställdt på aktning och kärlek, går till olycka. Förlåt mej, jag kan inte ta Britta.

Sven.

Jaså, är du så goder, min gosse lilla! Nå så hör då, hvad jag kan. Vill du inte rätte dej efter oss, så får du ta land hvar djefvulen du gitter med din sockerunge; efter oss ska du inte ärfve en skilling, nej inte ett runstycke. Jag tycker mej just se, hur god t det så ta paret ska må i en eländig jordkuj borte på skogen, när ni ingenting an ne har te lefve åf,än den der kärleken, som da taler om så vackert. Lycka te, min käre Erik; frest' da på den leken, om du så vill.

Erik.

Om vi arbeta och för t rösta, så hjelper Gud oss nog till uppehälle.

Sven.

Nej, nu står jag inte ut länger. En gång för alle fråger jag dej; vill du rätte dej efter vår vilje, eller inte?

Erik.

Käraste, bästa föräldrar, jag vet, att jag har att

tacka er för så mycket, mycket; jag vet, att jag är

skyldig er lydnad; men drif mej inte till det yttersta, då gör ni synd. Jag skall rätta mej efter er i allt billigt; men Britta i Gyllby kan jag inte ta till hustru.

Sven.

Såå, du kan inte, du? Haha! så vet foll jag hvad jag kan dä! I måron kommer Britta hit och då blir det trolofning imellan er. Sätter du dej irnofet, så

ska du bums ur huse. Du må dra iväg hvart du

vill, ja om det vore in i mörkeste Finnskogera. Du får gå och ta dej tjenst, släpe och träle som den simple-ste dräng, och te på köpe ha på ditt samvete, att du samlat bedröfvelse öfver fars och mors grå har. Ja, tänk på det, du! Du ska aldri ha en gla' dag mer, det är säkert.

Erik.

För Guds skull, var barmhertig och tala inte så! Låt mej få lid, lät mej få . * . .

Sven.

Jag vill inte höre ett ord mer! Gör nu som du har samvete te. Kom, Lisa! (Sven och Lisa gä)Erik (står en stund i sorgset eftersinnande / der efter sjunger han)

Farväl nu med lycka, farväl na med fröjd:

Så mörk blef min rosende stig;

Jag satt hos min Anna så glader, så nöjd —

Och skall jag nu skiljas från dig!

Du svor mig din tro under Jiimlen den blå,

Att aldrig förglömmer du mig;

Och jag dig nu gifver min ed deruppå,

Att aldrig så sviker jag dig!

Väl tillrar på kinden den hetaste tår,

Men hjertat det fröjdar dock sig;

Ty intet min kärlek att släcka förmår,

Och Anna är trogen mot mig.

(gar in i stugan)

II. INDELNINGEN elleu TAFLAN.

(Öppen plats, omsluten af barrskog. I fonden en sjö. På ena sidan af t heat er n en liten grå tor-parstuga nära sjöstranden. På andra sidan midt emot stugan en kulle, dit en gångstig leder. Derbortom berg och skog.') i

FÖRSTA SCENEN.

Ljud af kreaturs-skällor bakom scenen. — På kullen framträder ANNA och sjunger. Vid slutet af livarje vers biåser hon i ett vallhorn.

I villande skogen Jag vallar min hjord;

Han följer mig så huld och trogen,

Han fattar mitt ord Allt om vännen min.Och skogen, den friska,

Ar tystnadens famn;

Men höga farorna de hviska Ett älskeligt namn:

Det är vännen min.

Du genljud, som skallar Mot klippornas höjd,

Bär högt utöfver skogens tallar Min sång här i fröjd Allt om vännen min!

Och bäck, du som hoppar Dit neder i dal,

Smyg fort emellan gräs och knoppar Med kärlekens tal

Allt till vännen min!

En gång nog han kommer Och hemtar sin brud;

Då skall jag dansa om i blommor Och liljehvit skrud

Allt med vännen min.

[Hon ajlägsnar sig bakom kullen)

ANDRA SCENEN.

ANDERS. Sedan ANNA.

Anders (kommer frän skogen pä sidan om stugan j sjungande)

Hej hoppsasa!

Lustig och gla',

Munter och hurtig ständigt är jag!

Kommer sorgen och vill lägga sej på själen,Tar jag honom bums och slår ihjäPen;

Inga pengar har jag, men det kan qvitta mej lika,, Bara bekymmer och oro följa de rika.

Strunt, ingen nöd!

Har jag mitt bröd,

Så vill jag lefva nöjd till min död.

Håhå Gudskelof, så har jag slutat arbetet för i dag.

Nu är det tid te tänke pä, hvar jag ska hålles mid-

sommersvak och få mej en hejdundrande sväng-om-sväng med jäntera i SOCkna. — (Anna kommer frän skogen på sidan om kullen) Men se der kommer Anna. — Go' afta, du hjertans lelle tös! Har du nu kört hem kreatura ur skogen?

Anna (skälmaktigt)

Jaha, det kan jag just inte egentligen neka till.

Anders.

Det är inte lite rart te få se dej nå'n gång på hele veckan, kära Anna, för bitti' och sent vanker du der oppe i bergena. Te slut kommer foll skogsrån och tar bort dej, så att jag aldrig får se dej mer.

Anna.

Jojo du, det torde nock hända det en vacker dag. Vet du, jag har verkligen sett och talt med skogsrån många gånger, jag.

Anders*

Ah aldrig! Kära Anna, hur ser hon ut?

Anna.

Hon? Ah, du är tokig, Anders. Inte är skogsrån nå'n hon 5 inte. Det är en söt och vacker gosse med lockigt hår, som kommer fram ur djupaste skogen och sätter sej ner på en sten bredvid mej, och ta-iar så ljufligt., och dansar med mej, och kysser mej också ibland, da.

Anders.

Nej, nu drifver du bare spelakel med mej, din

elaka! Husbo'n och alle andre, som sett skogsrån, säjer, alt det är en gam mel skrynklig och ful käring med mosse le här, och gröne ögen, och röd pikmosse pä hufv'et. Du har aldrig sett henne, det hör jag nock.

A)ina.

Tro hvad du vill; men jag har sett,, säjer jag. Och hvad tycker du, skogsrån har friat till mej, och jag har sagt ja, och det torde väl inte dröja länge tills det blir btölopp. Jolio du! Vill du vara med pä det, Anders?

Anders.

Hu! jag ryser öfver, att du kan tale så ogudaktigt. Husbo^n har sagt, att den menniske, som pläger gemenskap med skogsrån, har sålt sin själ åt den Onde. Men du laler sä mycke om tomtgubber och forsgubber och necken och troll, så det är foll inte så farligt som det läter. Herre Gud, om du tog nä*n skada te kropp 'eller själ, då skull' jag alU gråte mina modiga tärar, om jagaldrig gjort det förr. För nock vet du, att jag håller orimmeligl mycke åf dej.

Anna (med allvarsam ton)

Men det ska du allt sluta opp med, Anders; för

jag får lof säja dej rent ut, alt jag inte är i stånd att

hälla åf dej igen.

Anders.

Jojo, Gud nå* mej, det har jag nock sett; men

jag trodde ändå, att du skulle ge med dej i längden,fast jag inte är så högt lärd och kan läse och skrifve

så rart som du.

Anna.

Nu är du elak, Anders. Tala inte så der, för då går jag ifrå dej. Jaha du!

Anders.

Bli inte ledsen. Jag vet nock, att du inte är högfärdig, fastän folke i sockna tror så, för det du al-

drig vill vare med på pigdansera. Men det kommer sej deråf, att du ble så fint uppfostrad med Mamsell på herrgåln; och kanske, när det kommer allt ikririg,

går du ändå och vänter på, att det ska komme en

grann och ståtlig herre och ta dej te äkta.

Anna.

Jojo, ditåt lutar det, min lilla gosse.

Anders.

Men då får du allt akte dej, så att det inte går

med dej som det geck med fleekan i visan: hon vänta'

och vänta' så länge, att hon feck ingen te slut.

Anna.

Den visan mins jag mej inte ha hört. Den får du lof sjunga för mej, Anders.

Anders {sjunger)

Och gossen gick sig ut i morgonstund, Hejfilinkeli!

Så gla' och lusteli'.

Då mötte han en mö i rosendelund:

"Vill du blifva min?" sa' gossen; —

Nej, nej, nej, nej, nej!

Din blir jag väl ej,

Nog får jag en ann*, sa' flickan.Och gossen gick sig ut i middagsstund, Hejfilinkeli!

Så gla* och lusteli'.

Då mölte han den mön i rosendeland:

"Vill du än bli min?" sa' gossen; —

Nej, nej, nej, nej, nej!

Din blir jag väl ej,

Får nog än en ann', sa' flickan.

Och gossen gick sig ut i aftonstund,

Hejfilinkeli!

Så gla' och lusteli'.

Då mötte han den mön i rosendelund:

"Nog kan jag bli din, sa' flickan; —

Nej, nej, nej, nej, nej!

Min blir du väl ej,

Nu har jag en ann', sa? gossen.

Anna.

Hahaha! det var riktigt rätt gjordt åf gossen, kära Anders. Men flickan bar sej också bra dumt åt, du.

På det lilla viset skall det promt inte gå med mej, [-inte.-] {+in- te.+} Neej, jag ska ha det ungefär så som det står i en ann'

visa om en jungfru, som knep sej inte mer och inte mindre än en Adelsman, du? Vill du höra den visan, du?

Anders.

Ja, det kunde inte vara så ledsamt.

Anna (sjunger)

Och jungfrun hon gångar åt blomsteräng ,

Hpn band sig af liljor en krans;

"Ack, vore Herr Gunnar min käraste vän!

Men jag räds, att han är någon antrs.”Och svara, du ros, nu till mitt behag.

Om kärasten han vill mig ha.” —

Då drog hon så varligt de silfverblad,

Och rosen hon svarade ja.

”Så säg mig, du gök der i grönan skog,

Hur långt är tills brud jag skall stå?” —

Ett endaste slag slog göken i skog;

Stor glädje då jungfrun månd’ få.

”Och tack, liten fågel i högan träd,

Kom neder, kom neder till mig!

Ej månde du vara för jungfrun rädd,

Ilon önskar blott kyssa dig.”

Och fram kom den fågel ur fager lund,

Han flög uti kärestans sköt.

Herr Gunnar det var, som der ståndit på lur: Skön jungfrun i famnen han slöt.

”Och vill du bli min, som det var ditt ord,

Så månde vårt brölopp väl stå.” —

Om söndag var lustigt i Gunnars gård,

Till brud tog han jungfru-lill dä.

Anders.

Kors, det är änna obegripligt, hvad du sjunger vackert, Anna. — Men, som sagdt var, akte dej för te flyge för högt. Noek är du den vänste och fine-ste jänta i hele Wermeland; men det hjelper inte nu för tiden, om en vill ha sej en dråpeiig fästman. Dä får en allt lof vare rik och förnäm, då.— Nej tag mej, du Anna; aldrig får du nå’n ann’, som håller så gruf-ligt åf dej, det är molsäkert.

Anna.

Hör, Anders, vi ska vara de allrabästa vänner pån

jorden; men tala aldrig om giftermål, så fram t du vill göra mej någe grand till viljes.

Anders,

Se der kommer husbo’n och matmor. Jag ska be dom hjelpe mej te öfvertaie dej. Än ger jag mej inte för tappt, du må bli ond eller inte.

TREDJE SCENEN.

De förba. JAN och ANNIKA komma ut ur stugan.

Anders.

Hör, fader Jan, har jag inte tjent er nu i sju runda år ärligt oeh redligt 9 så att ni varit nöjd med mej?

Jan.

Jo, det behöfver du foll inte fråge. Du har tjent mej så troget och beskedligt, att jag inte vet, hur jag ska kun ne löne dej nock för allt.

Anders.

Ah, det är inte så svårt för er heller, Om ni mins, så sa' ni i förårs, då Rik-Ola i Gyllby kom hit och ville städje mej te dräng, att om jag inte flytta' ifrå er, utan hjelpte er på gammeldagera med torpe, så skull' jag få Anna te hustru, och ni skull' tale ve Patron på herrgåln, att jag feck öfverta torpe, när ni inte orka' med te sköte det länger.

Jan.

Ja, det sa' jag och det ska jag hålle ord meä ock, om Gud vilLAnders.

Nu har jag tjent i sju år för Anna, som det står i bibla om den gudsmannen Jakob, att han tjente i sja år för Rachel, och då tycker jag just, att jag kan få henne ock. — (med nedslagen lon) Meri det värste är, hon säjer, att hon blankt inte vill ha mej.

Jan.

Käre Anna, jag har allt räknat på, att du och Anders skulle bli ett hjonelag. Jag är gammel och skröplig och kan inte begäre, att Anders ska sköte alle torpersysslera för bare dränglöna. Derför vor'

det så bra, om ni gifte er och satte er ner här, så

kunde jag och Annika få stanne qvar när er och slip-pe gå ifrå torpe. Jag kan inte begripe, hvad du skull' ha imot Anders; han är ju en så bra och duktig karl, som nånsin kan finnes. Eller hvad?

Anna.

Jo, gubevars, jag vet inte många, som a* så hr-a som han* Men inte kan jag hjelpa ändå, att jag inte

orkar ha tycke för honom.

Jan.

Men du får lof tänke på att bli försörjd, Anna.

Du är fattig och har inte råd att slå ifrå dej ett tåc-

ke tillbud.

Anna.

Kära far, jag ska säja uppriktigt hur det är.

Jag . . . jag håller åf en ann'.

Annika.

n

En ann'? Ah det var för besynnerligt. Jag har

allti tyckt, att du varit så styf och obstinat mot alle

raanfolka i sockna, som om du skull' ha satt dej isinne att aldrig nånsin bli gift. Hvem är det då, som du falt tycke för, kära barn?

Anna.

Erik i Hult.

Jan.

Han? Rike Stor-Svens son? Jo pytt vackert! Då har du hoppat i galen tunna, flicka lilla. Honom får du aldrig te man.

Anna,

Men Erik har sagt, att han håller åf mej igen, och att han vill gifta sej med mej.

Jan.

Ja, det må vare; men far hans går aldrig in på ett tåcke gifte, det är säkert som amen i korkan.

Anna.

Men Erik står mycke väl hos Patron, och han tänker be honom fälla ett godt ord för oss hos fader Sven.

Jan.

Jo, jag tycker mej just se hvad det ska hjelpe. Nej, jag känner nock Stor-Sven, jag. Hvad han en gång fått i skallen, det kan en inte dra ut med hof-tång en gång. Slå du derför den der kärleken ur hågen.

Annika.

Ja, kära Anna, det är mitt råd med. Tag du Anders, det blir det allrebäste.

Anders.

Ja, gulle söte Anna, gör det. Se på mej! Är det då så rent omöjligt att håile åf mej?Anna [ängslig)

Kära Anders, da gör mej så ondi, så ondt, så... Om jag sett dej förr än. Erik, då hade jag allt falt tycke för dej, det tror jag säkert. Men nu är det för sent; jag kan inte, jag kan inte!

<Jan (uppbrusande)

Jaså, är det tacken för allt hvad vi gjort dej, Anna? Är det tacken åf ett barn, alt skaffe far och mor bekymmer på gammeldagera? Ar det tacken . . .

Anders (infaller hastigt)

Nej, fader Jan, nu orkar jag inte höre er länger, Ni får inte lägga tvängsmål på Anna, när hon inte sjelf vill. Gud fader ska veta, att det blir fattigt för mej te lefva, när jag inte kan fä henne; men biankt inte vill jag pocka mej te henne ändå.

Anna.

Anders, Anders, jag skäms för mej sjelf, alt jag ska vara sådan imot dej. . . .

Anders.

Tal’ inte så, Anna. Vore det nå’n ann", än Erik, som du tyckte om, då kunde det nock hande,'att jag blef rasande; men honom unner jag gerne alll godt. Gud gifve bare, att det ginge väl för er, kära Anna.

Anna (räcker honom handen, rörd')

Du är den bästa menniska på jorden, Anders. Herre Gud, om jag kunde, om jag kunde, sä ville jag så gerna.

Anders.

Tyst, tyst, kära du; nu ska* vi aldrig tale om den der saken mer. Jag får foll försöke att berga mej, — Ochinte ska jag öfverge er, husbonde och matmor, på gammeldagera, utan jag ska sköte torpe åt er så länge ni leivei ; ja, det ska jag! [han väncler sig hort att döl^ ja *sin rörelse)

Jan.

Gud tröste oss! Du gråter, Anders; du blir aldrig glad mer!

Anders (hemtar sig)

o

Ah, det är ingenting, käre husbonde, det är ingenting. Nock är jag glad, ser ni inte det? — Hejsan! nu får jag lof bort på midsommersvaka och ta mej en sväng. Här ha vi stått och pratat så länge, att jag kommer för sent, om jag

inte lägger bena på ryggen och ränner iväg, så det vischer i skogen. Kommer du med, Anna?

Anna,

Jag törs visst inte gå till Hult. Om fader Sven får se mej, så kör han kanske bort mej.

Anders.

Ah, det är inte farligt. Kom efter du, när det li’r lite länger på; gubben Nämndeman ska inte ge akt pä dej ibland det myckne folke. Då ska1 vi ta en vän-dans med hvarandre, sä att skoklackera slår imot tuppen på majstånga. — Adjö med er så länge, far och mor! — ”Hejhoppsasa! Lustig och gla’, Munter och hurtig ständigt är jag!”

(Han springer bort sjungande)

Annika [torkar sig i ögonen)

Gud signe den redlige gossen! Hans make fms inte pa joi dkloten. (Qa in i stugan)III. INDELNINGEN eller TAFLAN.

(iScenen densamma som i Första Ta fan. En majstång

i fonden. Uppdukade bord både i för- och bakgrunden.)

FÖRSTA SGENEN.

* /

SVEN och LISA komma ur stugan.

Sven.

Nu ha vi allt i ordning, så att Patron kan få ,komme med sin främmat, när hnn vill. Se, det är ju rektigt präktigt teställdt här på gåln.

Lisa.

Bare inte Erik förstör alltihop för oss, så är det väl. Den pojken har ett hett och påstridigt hufve, när det sätter åt honom. Vi ha haft hårda nappatag med honom i dag för det der giftermålets skull.

Sven.

o

Ah, han måt^e foll skäms att sätte sej på tvära i allt herrskapets närvaro. Hvad skulle Patron annars tänke? Säkert trodde han, att vi ä‘ elake mot Erik och tvinger honom te giftermåle, och det vill jag inte alt nå’n ska tro om oss, ser du.

Lisa.

Nånå, allt tör fälle gå bra. Det var i alla fall klokt, att vi hållit honom så strängt inne se’n i går, så han inte fått träffe den der Anna; för di kunde nock ha kokat ihop någe otyg och rymt sin väg eller kastat sej i sjön, så det blitt ett okristligt elände.

Sven.

Jojo, tåcke har jag varit rädd för, jag, och föratt Erik inte ska få rake Anna förr än han är gift karl,

har jag sagt honom, att han i måron dag ska fare

bort te gamla mormor i Segersta^ som du vet har skrifvit sä mycke och bedt, att han skull’ helse på henne.

Lisa.

Kors, det var präktigt påhettadt. När gamla mormora si’ får han bli qvar ända te bröloppe. Du år mej en knif te kunne ställe med sakera.

Sven.

Så skull' jag också tro, mi' gumme. Går tro-lofninga lyckligt och väl för sej i qväll, så kommer

inga rese i fräge, förstås; men det är imellertid godt,

att han är beredd på te fare.

Lisa.

Men hör en ting, Sven. I fall vi nu begär lysning, utan att Erik vill eller vet åf saka; tror du, att Prosten går in på tåcket? Det är ju bare fästman, som får ta ut lys-sedel, eller också ska han lemne liksom nå't skreftligt, att han inte är imot giftermåle? Hur ska vi ställe med dette?

t *

Sven.

St! var du obekymrad; jag vet nock råd för den saka, jag. — Men se der ha vi nu Ola i Gyllby och Britta.

ANDRA SCENEN.

OLA i Gyllby. BRITTA. Bb jförba.

Sven.

Välkommen, käre fader Ola! Välkommen, Britta!Ola.

Tack, tack vackert!

Lisa.

Pina rassa tre! hvad du är grann och fin, Britta! Du ser ståtlig ut som sjelfve Drottninga, när ho reste härigömmen Werroland.

Britta.

Jojomen, mor Lisa. En ska foll ta på sej det rareste en har, dä en kommer te fästman sin.

Sven.

Och råd har du ock te vare grann, Britta. — Ar du nöjd med att få son vår te man?

Britta.

Det var e fråge, det. Jag kan fälle just inte se, hvem ann' utåf bonnfolk som skull' passe sej åt mej, än Erik.

Lisa.

Det kan du nock ha rätt i, käre Britta. Inte lär det vare värdt för nå'n trasdräng te komme steckan-des och ville ha e sä förmöga jänte, som dej, inte.

Britta.

Ne-ej, di noser inte dit, mor Lisa. Han får inte komme ur ställe den, som ska ha mej, inte.

Sven.

Tåcke tycker jag just om; det är rektigt taladt, lelle sonqvinna mi'! Erik ska bli fanken sä galen efter att få dej, det är tvärsäkert.

Britta.

r,

Ah, jag skull' foll inte ville tro anne, heller.Jag kan inte vete hvad han just annars skull' ville ha, som vore styfvere; så säjer åtminstone far min.

Ola.

Tyst, barn, med tåcke der tal; det låter så fult,

Britta.

Låter det fult? Har inte ni sagt mej, far, att jag kunne vare god nock te och ined åt Inspektor Jern-bom eller Länsman Knipmark eller sjelfveste Adjunkten hemme i sockna, om det komme derpå an?

Ola.

Tyst, säger jag dej, flecke! Det är skamligt, te late fader Sven och mor Lisa höre tåcke storaktigt prat.

Britta.

Hvad orerer ni för slag? Sa' ni inte sjelf, när den der skräddergesälln frå Arvika fria te mej, att tåcke halfherrskap, som han, inte passa' sej åt mej, utan att jag antingen skull' ha en rektig herrkarl eller också en groft förmögen bonne. Sa' ni inte det, ni?

Lisa.

Bevars, bli inte så het, lelle Britta. — Nu ska vi helse på Brukspatrons, som kommer der borte.

TREDJE SCENEN.

BRUKSPATRONEN, WILHELM, LOTTA komma från landsvägen. PER och STINA ur stugan. Nagot senare kommer ERIK och stannar på afstånd. De förda.

Sven.

Det var nu rektigt för rart, att herrskape va' sågo' och inte försmådde te titte hit på midsommers-vaka. — Och all denne storfrämmaten frå Stockholm se'n! (vänder sig till äskddarne) Kors sa öfverpräktigt! Tackar allraödmjukast, nådP herrskap, som ville komme och se, hur det går te på bonnvis. — Per och Stina, sätt fram stoler åt Patron och unge herrn och mamsell. — Se så ja, var så go' och sitt ner, mitt herrskap. — Du, Ola i Gyllby, sätt dej här med dotra din. — Hvarför står du derborte i skym-unnan, Erik? Stig fram och hels' på herrskape och var inte så blyg åf dej.

Wilhelm [skyndar till Erik)

Ah, se der har jag dej ändtligen. Jag har undrat, hvarför jag ej sett till dej se'n jag kom hem. Hur är det med dej? Du ser inte glad ut.

Sven (infaller hastigt)

Ah, han har foll aldri varet anne än tyst och sluten. Låt honom vare, käre herre: han rusker väl opp sej. — Gå nu, Per, och säj te dansfolke att marsche-re fram. Det har samlat sej en hel mängd nere på bakgåln, såg jag. Taler vi se'n väl ve herr Patron, så är han nock så god och ber di här rare spelmänne-ra frå Stockholm [pekar pä orkestern) drille lite grand åt oss på fejolera. (Per" g är) — Kom, Erik, och sätt dej här bredve Britta, så ska' vi allihop se på dansen. QErik sätter sig bredvid Wilhelm) Jaså, du sätter dej bredve unge herrn? iNTånå, du har inte sett honom på så länge; det kan vare roligt för dej te språke med din förre läskamrat, må vete. Britta får du nock råke så mycke du vill se'n.FJERDE SCENEN.

De förra. Bondfolk, livaribland PER, ANDERS, BENGT p\ Åsen och HINRIK i Backa, tågar, med en spelman i spetsen, parvis några gånger omkring majslangen, sjungande:

Takt — tn — go' vänner!

Marsch, två i sänder,

Rundtomkring majstången, ståtlig och grann!

Se'n ska' vi svänga,

Hoppa och slänga;

Nämndemans far han har bjudit oss, han.

Hatten från skallen!

Ropen och trallen:

Hurra, Sven Ersson, den dråplige man!

Nej men se faten!

Och all den maten,

Bränvin och öl — kors för tasan i våld!

Dans se’n man fått sej,

Smörjer man godt sej;

Nämndemansmor är, min själ, inte såld.

Hatten i näfven!

Ropom nu äfven:

Hurra, mor Lisa, den matmor så båld!

Sven (när folket stannat)

Välkomne hit, go vänner! Nu ska ni danse och muntre er så mycke ni nånsin orker. Sväng på té en början med den der nymodige Fryksdalspolsken; det j är en rolig dans, och utåf Stockholmsherrskäpe är / det foll inte så månge som sett honom.

(Fryksda Ispolskan)

Sven (efter dansens slut)

Hejsan! det geck ju som det varet smort. — Hvar har jag nu Bengt på Åsen och Hinrik i Backa? {Bengt och tlinrik komma fram ur hopen) Di här gu-iera ä’ di stvfveste dansmästrera i hele sockna, ska herrskape vete. Dra nu te med en hejdundrande Hal-iing, gosser, så det ryker om er!

Bengt.

Ja dundradö, nock ska det ryke allti, fader Sven. Men här orker en inte göre kast opp te take lell.

Hinrik.

Nej, det är allt så umöjligt, som te slå en knut på näsa eller mjölke en täljknif. Det är dumt stäldt, att det ska vare så högt te himmeln. (Hallingen.)

Lisa (efter dansen)

Nu vor’ det inte dumt, om ni ville danse Skrå-läten hele högen. Knek’ på med den, ni!

(Skr ä läten.)

Sven.

Tack för dansen, go’ vänner! Nu ska vi få oss lite te bäste förstـ, och se’n ska vi be Bengt på Asen Lägge te med en sprakande Jösshärspolske åt oss. Se,

der nere har ni bränvin, öl och mat te fägne er med.

Bengt.

Tack vackert, fader Nämndeman. När bo’n får spise fläsk och joläppel eller ligge i skuggen och äte rågbröd, då

är det tid för’en te hålle sej för skralt, säjer ordspråke. Kora, guter ochjänter, såska vi hug-ge i oss! (Bondfolket slär sig ned vid borden i fonden)

Lisa.

Herrskape är kanske så go’ och sätter sej här

ve borde och håller te godo hvad gemene man kan

bestå.

Sven,Sven.

Ja, det är inte särdeles rart, gunås så visst.

(De sätta sig vid bordet i förgrunden. Per

och Stina gä omkring och passa upp)

Brukspatronen (i det han sätter sig)

Åh, det behöfver ni inte säga, fader Nämndeman, som är så förmögen och har allting så präktigt. Mins ni inte, att sjelfvaste Kungen, när han for till Norrige, ras tå de der på landsvägen och frågade, hvem som egde denna ståtliga byggningen?

Sven.

Jo, herre Gud, han var allt så nådig. Han te och med tog mej i hand, vet herr Patron; och se?n dess har jag inte nänts te tvätte mej om högre hanna, för att jag liksom skull’ ha qvar känninga utåf kongs-näfven.

Per.

Ja, e tacka glädje, som här var, när Kongen och se’n Drottninga reste igömmen åt Norge, det kan al-dri omtales. Vi va’ liksom vi hade varet fulle allihop, fastän vi inte feck tid då te smake en enda sup, och hele sockna geck, ta mej saten, i bakrus i fjortan dar.

Bengt (som emellertid kommit frän det andra bordet och hört pä samtalet)

Jag var så löckli’, vet herrskape, och kom te stå så, att Majestäte feck ogena på mej. När jag då tog åf mej hatten och svängd’en så här i vädre, så småskratta’ Majesläte och nedta* åt mej. Och vet herrskape hvad jag då tänkte? Jo, jag ble rektigt som om jag haft eld i kroppen, och det geck e tacka modighet och duktighet igömmen mej, så jag knöt beggenäfvera och tänkte; ta mej sju tusan skock djefler, om det hle ufred och vare uvänner komme in i lan ne, då skull’ jag slåss in i blekeste dö’n för en tåcken Kong. Då skull’ jag ta yxa mi’ på armen och gå fram te Ma-jestäte och löfte på hatten och be så här: ”nådi’ herr Kon g” — skull’ jag säje — ”får jag gå med yxa framför Majestäte mot fiendera?” Och om han låt mej få’t, dä skull’ jag, ta mej satingen, klyfve skalln på hvar enda käft, som ville åt’en. Så tänkt’ jag.

Anders (reser sig upp och utropar från bordet i fonden)

Ja, vi går man ur huse, om ovännen noser att kike in i lannet. Hurra för Kongen och Sverges rike!

Bondfolket.

Hurra! hurra! hurra!

[De klinga och dricka)

Stina.

En ting, som jag undra’ mycke på, det var, att Kongen inte var grannere klädd. Jag hade tänkt, att han skull’ komme i gull- och selfvertyg, med stjerner på, och e gullkrone på hufve och en seifverkäpp eller spire, som det kalles, i hanna. Nej, då var den herrn, som satt fram på kuskbocken, mycke rarere. Han hade liksom en opp- och nedvänd båt på hufve och selfverränner på kragen och utefter bena, och var så fin, så fin, att jag inte kund’ ta

ögena ifrån'en. Herre jesta, den som hade en tåcken fästman ändå!

Per.

Du har då aldri varet anne än trinn i skallen, Stina. Det skull' vare ett tåcke der hönshufve, som den gången kund' ha ögen för någe anne, än Kongen.Lisa.

Tyst med erat pladder! Herrskape kan annars blankt förlore matlusta.

Lotta.

Jag läste i tidningarne uppe i Stockholm, att, när Drottningen reste här igenom, fick Jan Hanssons Anna ge unga Prinsessan en sådan ^der fin halmhatt", som hon är så händig att göra. Är detta sannt, månne?

Lisa.

Ja, det har nock sin rektighet, Mamsell. Anna är inte heller lite styf öfver det, ho.

Lotta.

Nånå, det är också något som förtjenar att vara styf öfver, tycker jag.

Britta.

o

Aja, men Anna är allt like fatli' och palti** for det ändå, ho.

Erik (häftigt)

Fattig? Och det säjer du så föraktligt? Det är ingen skam att vara fattig, när man är en bra men-niska. Anna är rikare än du i det goda.

Sven.

Hahaha! Hör herrskape, Erik och Britta tar redan te med kärleksgnabb. Jojomen: börjar i ti', det som krokigt ska bli, säjer ordspråke. — Men jag har nu ett anne ord te säje, om herrskape vill vare så go'e och hälle i sine glas.Lisd (afsides till Eriki som reser sig till hälften frän stolen och ämnar säga något)

Stilla, käre Erik, gör oss ingen sorg!

(Erik sättei* sig åter, men visar under det följande en allt stigande oro)

Sven.

Det taltes om fattigdom, och det är allt en bra svår tid vi lefver i, det kan inte nekes. Men ingen vet, om det inte snart nock kommer ändå värre tider, så att te och med di, som varet förmögne, får ta te tiggerpåsen.

Brukspatronen,

Jojo gunås, det är fara värdt, fader Nämndeman, Vi brukspatroner veta det bättre, än mången.

Sven.

Just derför, herr Patron, ska en inte vare tefreds med, att det räcker te så länge en sjelf lefver, utan en får lof ställe så, att det inte går te undergång en dag för dom, som efter kommer. Ola i Gyllby och jag ha varet goda bussar och vänner i många herrans år, det vet Patron, och eftersom vi ha hvar-si' lita förmögenhet, så ha vi tänkt slä ihop dom på e hand, te sä mycke större säkerhet, att barna inte ska iide nöd en gång; för nu är det så, att min son och Olas doter all ti haft ett godt öge te hvar-andre....

Erik (rusar upp från stolen)

Kara far, för Guds skull.... (hejdar sig och går

häftigt fram och åter)

Brukspatronen.

Hvad vill detta säga?Sven,

Hahaha! jag kan inte anne än skratte åt gossen. Se bare, så'het han är på gröten; låt derför saka gå hastigt och lustigt: — Eriks och Brittas trolofningsskål!

Erik,

Nej aldrig! Jag kan inte! jag vill inte! — Hjelp mig att be, herr Brukspatron! — Ah, se der kommer Anna! (Han springer emot Anna, som inträder i

fonden)

Sven,

Anfäkta och förbanna sådant!

(Alla resa sig från horden. Bondfolket närmar sig dt förgrunden)

FEMTE SCENEN.

De Förra. ANNA.

Brukspatronen,

Hur skall jag förstå detta? Sven, ni vill tvinga er son till giftermål....

Sven,

Tvinga? Nej, bevars; jag vet inte hvad det går åt den satans pojken.

(Erik och Anna, som en stund stått i stum omfam-ning, framträda hand i hand till Brukspatronen)

Erik.

Herr Patron, bed för oss hos far och mor.... vi kan inte lefva utan hvarandra ....

Sven,

Tig, pojke! Och du, Anna, bort härifrån! Du harmed knep och konster lockat vår son, för att få bli hans hustru....

Lisa.

Stilla dej, Sven; det går inte an i herrskapets närvaro, att.,..

Sven.

Tyst du, jag vet hvad jag gör. (Till Anna) Da byting, fattig, eländig och oduglig, tänker lure dej te min son! Nej, tack vackert! Gå din väg på stunn! Bort!

Anna.

För Guds skull, förlåt, förlåt! — Jag rår inte för,,

(Hon brister i gråt}

Erik.

Nej, det går för långt, min far! Jag har lydt och aktat er i det längsta; men, hända hvad som hända vill, nu tänker jag råda för mej sjelf. — Kom, Anna! Vi ska väl slå oss ut på något sätt; kom, kom härifrån!

Sven.

Inte ur fläcken, pojke, säjer jag! — Ah, jag kan bli ursinnig!

Brukspatronen.

Nu vill jag blanda mitt ord med i laget, Sven. Ni är orimlig; det är syndigt af en far, att så behandla sin son. Om

ni har någon aktning för mig, så låter ni min förbön för de stackars barnen gälla.

Sven.

Ursäkt' mej, herr Patron. Här är det jag, som rår. Saken är oppgjord mellan Ola i Gyllby och mej och ska inte ändres för bare ett infall åf den illistigepojken. Envises han och vill ha Anna, så tar jag min hand ifrå honom, och hur pass han se'n kan försörje sej med e hustru, som inte har en skilling, det begriper Patron lätt.

Brukspatronen.

Ar det endast Annas fattigdom, som hindrar, så

kan jag hjelpa saken. Jag skall förse henne med ut-

styrsel.

Lotta.

Och jag lofvar att sörja för hennes bruddrägt.

Wilhelm.

Kära fader Sven, låt inte be er förgäfves. Låt

Erik få den han håller af. Hör en bön af hans gamle

skolkamrat.

Sven.

Det är just inte Annas fattigdom, som jag bryr mej om. Herrskape skulle inte fälle ett enda ord i saken, om di visste hur det är mellan far hennes och mej. — Nej, ju mer jag tänker på, att jag skulle bli slägt med Jan Hansson, ju omöjligere finner jagset. Erik får ta hus hvar han vill, eller också ska uppgö-ringen mellan Ola i Gyllby och mej stå fast. Och nu inte ett ord mer om saken. Kom, Olal Kom, Britta! Var inte ledsen, käre du!

Britta.

Ledsen? Pytt ock! Jag behöfver inte truge mej te en man, inte.

[Sven, Lisa, Ola och Britta gä in i stugan)

Brukspatronen (till Erik och Anna)

Trösta er, stackars barn! An är inte allt hopp förlorad t. När fader Svens sinne hunnit svalna och hantänker lugnare på saken, tör han nog ge efter. Men skulle det hända, att han står fast vid sitt beslut, så ta'n er tillflykt till mig. Jag skall sörja för er framtid.'

(Brukspatronen, Wilhelm och Lotta gå)

\

Anders.

Gud hjelpe er, käre vänner; det här är för illa! Men jag har aldrig kunnat låte bli te tro, att olycka en gång skulle komme öfver er, derför att ni ska lefve som bondfolk, fast ni inte har bondfolks sinnelag. Men om det går derhän, att ni får lof bygge er e stuge på skogen, då vill jag promt hjelpe er och ni ska ta med utåf min förtjenst, tills ni kommer er i ordning. Ah, det ska nog gå bra.

Erik.

Tack, tack, Anders; Gud signe dej!

(Anders g är)

Bengt.

Hm! det ble ett snöpligt slut på midsommers-vaka, och jag feck inte danse min Jöshäring, jag. (Tillbondfolket) Kom, go' vänner! här är inte roligt länger. Nu går vi bort i granngåln och danser te ljusan dager.

{Går med folket)

Anna.

Ett så fiastigt slut tog all vår glädje! Tror du, Erik, att vi nånsin komma till lycka mer?

Erik.

Ja, det hoppas jag; blott inte Herrens straff kommer öfver mej, för det jag fällde så hårda ord mot min far. Det var mycke illa gjort af mej; men jag blef så het.Tror du ändå, att vi nånsin ska* ha nå'n glädje, om vi , få hvarann emot dina föräldrars vilja? Du kommer visst att jemt gå och sörja. Nej, då är det bättre att du lyder — tag Britta - - -

(Hon vänder sig bort alt dölja tårarna.)

Erik.

Anna, tala aldrig så! Heldre vill jag bli olycklig på hvad annat sätt som helst, än att bli det med Britta. Men jag hoppas än, att allt ska bli godt. Hvad jag nu mest sörjer öfver, det är att jag ska fara ifrån dej.

Anna.

Fara ifrån mej? Hvarför det, och hvart?

Erik.

Jag vet inte, hvarför far har bestämt, att jag i måron bitti* ska resa bort till gamla mormor min på en tid---------

Anna.

Sa långt? Herre Gud, då får jag visst aldrig se dej mer.

' Erik.

Jo, kära Anna, vi ska inte misströsta, utan vara vid godt hopp. Nu måste vi skiljas; jag ska rusta mej till resan. (Säng)

Nu far jag bort så långt, långt från allrabästa vännen min; Månn' aldrig nånsin mer på jord jag skådar dig?

En hjertans sorg och vånda stiger upp allt i mitt sinn', Thy sjunger jag i dag så klagelig.Och om du reste långt, långt — så långt som bort till

verldens slut,

Så skulle nog ändå mitt hjerta följa dig,

Och om du icke kom igen, förr'n Tiden runnit ut,

Så skull' du ändå linna tro hos mig.

Erik.

Och nu farväl, farväl, du min hjertans allrabästa vän! Det vet jag visst, min håg skall aldrig ändra sig;

Och blir du ej min brud på jord, så skall i himmelen Hos Gud en gång mitt b r öl opp stå med dig.

(Omfamning. Erik går in i stugan. Anna aflägsnar sig bland träden.)

ANDRA AFDELMN<GEN.

IV. INDELNINGEN eller TAFLAN.

(Öppen plats. På sidan i fonden en kyrka.) FÖRSTA SCENEN.

ANDERS. BENGT pa Åsen.

(komma från olika sidor och mötas)

Bengt.

O «•

Ah se go’ dag, Anders! Ar du också här? Jag mener alle mennisker hemme i sockna gått öfver skogen hit te storkörkan i dag.

Anders.

Husbo’n och matmor och Anna ville nödvändigt gå hit för te höre Prosten predike, och dä följde jag med.Bengt.

Jag såg, att Nämndeman och Nämndemans-mor i Hult också kommet hit. — Nånå, der hemme i lell-sockna ha vi allt en så dålig prest, att en kan bc-höfve få lite bättre själaspis ibland, och då fråger en inte efter te gå ett par mil.

Anders.

Ja, det är riktigt ett syndastraff, att vi ska ha en tåcken stackere på predikstoln, som komministern vår. Han har ett så ynkligt lågt målföre, och inte är det mycke bevändt med det han säjer heller.

Bengt, t

Ah, med predikningera går det fälle an, men

när han ska läse opp pappera och kungörelsera, dä

är det för eländigt. Dä stämmer och hacker han änna

som ett stampverk. — Men hvarför har du inte gått

in i körkan?

Anders.

Nej, jag är inte ve täcket sinnelag nu, att jag kan höre en predikning med riktig andakt, ocli då är det bäst te vare ur körkan.

Bengt.

Hvad är det fatt med dej då? Du är inte så lustig och glad nu som förr. Hvarför var du inte med oss 8 dar i dag se'n om midsommersnatta, då vi gått ilrå Nämndemans? Vi höll pä och dansa1 ända te körkdags.

, Anders.

Åjo, jag ska säje dej, Bengt, att jag börjer allt på och inte vare så begifven efter dans, som i forntiden. Förr kun ne jag springe, om det varet två mil, för le få mej en Jösshäring; inen nu går lusten bort allt mer och mer, och jag börjer riktigt bli stel i benen.Bengt.

Jag vill inte höre tåcke tal åf dej, Anders. Förr bruka' du allti vare den duktigeste hemme i sockna, när det ble fråge om Jösshärskast, och den som skulle se efter Anders ve Sjön, han feck allt titte opp efter takåsera.

Anders.

Ja, det var den tiden, det; men nu, vet du, är det allt bra tungsamt te lefve, tycker jag.

Bengt.

Kors, så du taler underligt ändå. Vore jag så der vän och däjlig i syna som du, så skull1 jag leke hej i sockna, sa1^ Jag kommer nock ihåg, hur blidt och kärvänligt Kammar-Ingrid på herrgåln jemt smila’ åt dej, när ni råktes på körkbacken. Men det var besynnerligt, du låddes aldrig se’t.

Anders.

Käre Bengt, tal1 inte mer om tåcke der. Jag har nu anne te tänke på, än kärlek för egen del. — Har du hört nå'nting om Erik i Hult?

Bengt

Nej, ingenting ann1 än godt och väl, utom det att di vill truge på honom det der rifjerne Britta i Gyllby.

Anders.

Ja, ser du, det är just saken, det. Midsommers-dagen, mellan klockan 4 och 5 på måron, mötte jag Erik i e kärre på landsvägen, och han var alldeles Öfver sej gifven. Far hans hade skickat honom iväg långt bort te Segersta, och der ska han stanne, Gud vet hur länge.

Bengt.

Nåja, det var foll ingenting te sörje Öfver.Anders.

Jo, som du vet, håller Erik och Anna åf livar-andre; men nu har Eriks far skickat honom hort på en tid, bare för tej hinne ställe så, att det ska bli giftermål mellan honom och Britta, innan Erik riktigt får dra örena åt sej och sätte sej imot'et.

Bengt.

Jojo, jag håller'et inte otroligt. Det är likt den der Stor-Sven te fare fram med konster och snedsprång.

Anders.

Erik talte om, att far hans hade sagt åt honom, att han skulle rese in le Permessmarken i Carlstad och köpe opp en hop saker och godvarer, som gubben

påstår att han ska ha i handelsboa, som du vet han

håller. Men det är bare konster, att han säjer så; jag tror fullt och fast, att sakera ä' för Rik-Olas räkning och ska varé te bröloppe.

Bengt.

Men är Erik så dålig, att han låter far sin hu-

sere med sej, hur han vill. Det skulle jag foll al-

dri göre.

Anders.

Så ska du inte tale, Bengt; det är syndigt. Jag tycker, det är vettigt och hedersamt utaf Erik, att han i det längste inte sätler sej opp imot far och mor, fastän di ä' obillige och stränge imot honom.

Bengt.

Jaja, men det ska vare måtta i allt ändå.

Anders.

Gud låte bare ingen olycka' här bli åf. Men än tor det foll gå bra för Erik och Anna, bare nå'11 rik-tig karl lägger sej ut för dom. Så snart det blir slut på gudstjensten, ska jag gå in i sakersligan och tale med Prosten, som Erik bedt mej.

Bengt.

Det borde nu snart vare slut i körkan, tycker jag.

Anders.

Jag ska gå in och höre efter hvad det lider. Bli q var, tills jag kommer ut igen.

(Går in i kyrkan)

Bengt.

Stackers Anders! Jag vet nog, att han tycker oni Anna, så han kunde gå i döden för’na; och ändå åtar han sej ärligt och troget ett ärn’de att skaffe henne åt en ann\ Bra och hederligt är det gjord t, det kan jag icke neke, fastän jag9 gunås, inte skulle vare i stånd te göre på samme vis. Jag är säker på, att ingen skulle sörje så mycke som Anders, ifall det ginge illa för Erik och Anna; och sörje lär han nog få, för

Gud vet, om det nånsin kan gå väl för dom. Svårt ser

det ut åtminstone. Nämndemansgubben är minsann inte god att ta böj på, och Erik låter foll inte leke

alltför hård t med sej heller. Ja, det ska bli underligt

att se, hvar det tar land te slut. Mest frukter jag för Anna ändå, ifall motigheter skulle komme; hon är så klen och blödig, att hon visst toge döden på sej.

Anders (kommer hastigt ut ur kyrkan)

Kors i all Herrans namn, Bengt! Nu är det riktigt illa beståldt —

Bengt.

Hvad står på?Anders.

Jo, just som jag kom in i korkan, läste Prosten opp lysning förste gängen för Erik i Hult och Britta i Gyllby.

Bengt.

Der ha vi det! Men hörde du rätt bara?

Anders.

Ja, gudnås. — Anna, den stackars fattiga flickan, slog framme i koret och visste inte ett grand åf, och dä Prosten läste opp namnena, stöp hon rakt i golf vet. — Käre Bengt, skynd’ dej och hjelp henne ut ur korkan; jag springer bort te bäcken efter vatten.

(Anders springer ut. Bengt skyndar till ingången af kyrkan)

ANDRA SGENEN.

BENGT. Sedan ANDERS. ANNA häres afdanad ut ur kyrkan. JAN och ANNIKA. Lakdtfolk kommer småningom ur kyrkan och samlas omkring Anna.

Jan.

Gud nåde mej, arma, fattiga menniska! Hon är visst död! Mitt enda barn, mitt enda barn!

Bengt.

o

Anej, inte är hon död, fader Jan* Trösta er, ni,

.— (Anders kommer) Se der är Anders med vallen. Nu kommer hon sej snart igen, ska ni få se.

(Man baddar Annas tinningar med vatten. Hon börjar röra sig)

Annika.

Gud vare tack och lof! Hon lefver, hon lefver!Erik .... Britta.... Nej, jag hörde inte rätt Aj, mitt hufvild värker så .... (stirrar pä de kringstående) Hörde ni något? — Hvad vill ni? Hvar är jag?

Jan.

Anna, vakna opp, kära barn! Känner du inte igen oss? Far och mor och Anders och alle di andre dine vänner? Se,

du är ju ve kör kan.

Anna.

Kyrkan? — Der är presten .... Men han läste inte rätt — det var oriktigt namn på henne.... Ah — hvarför sticker ni mej så i hjertat? — Och mitt fattiga hufvud....

Anders (afsides till Bengt)

Gud hjelpe oss! Jag tror, hon är tokig.

Anna (stär en stund liksom i djupt eftersinnande; der-efter gifver hon till ett anskri)

Jo, jag mins... jag mins tydligt nu.... det var han och hon.... hon, men inte jag! — Gud! kunde han svika mig, och han talte nyss om tro och kärlek!

(Hon dignar ned pä knä och sänker liufvudet mot bröstet)

Jan.

Stackars den fattiga flickan! Hon är så vek te sinnes. Detta blir visst hennes död, om det inte blir nånting ändå värre.

Anna (sjunger)

Godnatt nu, min väna lilja,

Blommande i Nordanskog!

Somna sött och dö, du lilla,Se’n kärvännen dig bedrog.

Ej allt dig dock förlåter:

I mossan graf du får,

Och när som natten gråter,

Skänks , ditt minne ock en tår.

Annika.

Det är slut, slut med all vår glädje'! Ilör, Jan, hon är från vettet! Hon år från vettet!

Anders.

Nej, tro inte det, kära mor. Det har allti varet hennes sed te sjunge så i sorg som i glädje.

Anna (reser sig upp och sjunger)

Lull lull! hur den blomman lyste Allt om morgon stolt och glad;

Kom så ungersven och kysste Hennes skära silfverblad. —

Om afton stod hon glömder Och lutande i mull,

Till sorg och qvida dömder Allt för sin kärleks skull.

Anders.

All denne jämmern har jag på mitt samvete, jag som dröjde så länge att gå och tale ve Prosten, An* nars hade lysningen inte blitt åf.Dk Förre. SVEN. LISA, OLA i Gyllby och mera Laisdtfolk komma ur kyrkan.

Anna (sjunger)

Säg, kommer ej fjäriln åter Till sin allrakäresta ros? —

Se, der fladdrar han så såter. • • •

Flyg, o flyg ej än din kos! — —

Förgäfves ber den späda:

Han skyndar till en ann’,

Som mer månd’ honom gläda,

Så fager och så grann*

(Hon faller till modrens bröst)

Jan.

Ja, det är förbi — förbi! Hon har mist förståndet. — (Får se Sven) Det är dn, som ställt till allt detta; det ska da plikta för ock, din usling, din....

(Han rusar emot Sven)

Anders (vill skilja dem åt)

Fader Jan, stilla er, för Guds skull, slilla er! Jan.

Nej, släpp mej, släpp mej, säjer jag; han har förstört mitt enda barn — han ska få veta, att....

(Sliter sig lös från Anders och rusar åter emot Sven. Anders söker på nytt att skilja dem ål. 1 detsamma kommer Prosten ut ur kyrkan.)PROSTEN. Dk Förra.

Hvad är det jag ser och hör? Vill ni störa helgdagens och kyrkans frid? — Gamla, grånade gubbar! skall jag nödgas se sådan förargelse af er? — Du, Sven, har genom elt groft bedrägeri fört mig bakom ljuset i afseende på din sons giftermål; jag (ick nyss veta, hur allt förhåller sig. Derföre skall också lysningen förklaras ogiltig, och du torde få dyrt ansvara för ditt

svek. Det har du att rätta dig efter, Sven!

Sven (spotskt)

Herr Prosten må fritt ställe till åt mej, hur han

vill; men jag befaller sjelf öfver mitt barn.

(Han går. Lisa och Ola i Gyllby följa honom)

Prosten {häftigt)

Hvad? Du sätter dig upp emot mig! — Sven, stanna!... (lugnar sig) Dock, det må få vara så länge. — Hur är det med vår stackars Anna? — Anna, kära slicka, trösta dig; jag skall ställa allt till rätta igen. — {Afsides) Min Gud, så hon ser förvirrad ut! Jag fruktar det värsta.

Anna (sjunger)

Godnatt då, min bleka lilja,

Vissnande i Nordanskog!

Somna djupt och dö, du lilla;

Du har lefvat nog. —

När se’n med bruden unga Han vandrar skogens stig,

Skall liten fågel sjunga En helsning från dig.

{Hon sjunker vanmäktig i de kringståendes armar♦ De bära henne bort»)V. INDELNINGEN fxj.eu TAFLAN.

(Scenen densamma som i Andra TafLan.)

/

FÖRSTA SGENEN.

JAN.

(sitter på en bänk utanför sin stuga, sysselsatt med ett handarbete. Ha n öjunger)

Nu hafver jag tjenat i femti runda ar;

Min styrka den är bruten och grånadt är mitt hår. Så tungt är att lefva.

Mig föddes en dotter så fager och så skön;

Hon varit all min glädje, hon varit all min lön.

Så tungt är att lefva.

Då syntes den Lede, för stor var lyckan^min;

Han snärjde så min blomma och störde hennes sinn\ Så tungt är att lefva.

Välsignad är Herren, som gaf och som tog:

(I djupan graf han låter väl gubben snart få ro.

Så tungt är att lefva.

ANDRA SCENEN.

Den Förre. PROSTEN.

Prosten.

God afton, Jan Hansson. Hur är det med dig, stackars gubbe?

Jan.

Gud välsigne vördig Prosten, som gor sej besvär att fare lång väg, för att se te mej i mitt elände! Gunås, det kan foll inte vara annat än sorgligt ochtungt i all denne olycka, som kommet öfver mej. Men jag ska foll hoppas, att det blir bätter en gång.

Prosten.

Ar din hustru inte frisk ännu?

Jan.

Nej, hon ligger allt illa sjuk än. Stackars Annika, hon tog sej så hårdt åf Annas olycka, att det är en G ads nåd, om hon nånsin kommer på benen igen.

i

Prosten.

Nå, har befipner sig Anna då? Vill det inte bli bättre med henne?

Jan.

Jo, jag kan foll inte annat säja, än att det är en liten mån bätter, men mycke är det inte. Som Prosten vet, var hon så sjuk de första åtta dager na, att om inte Gud förbarmat sej Öfver mej genom vördig Prosten och den go*a Patron på herrgåln, så hade hon allt dött ifrån mej. Nu är flickstackarn visst frisk te kroppen igen, och går ute i skogen och 1 ullar i vall-horne som förr, men med forslande är det inte riktigt.

Prosten.

På hvad sätt visar sig sinnesoredan hos henne?

Jan*

Jo, hon taler jemt om, att hon ska stå brud med necken elter strömkarPn, som hon ock kaller honom, och hvar måron klä*r hon på sej den vackra hvita klänningen, som hon feck äf Mamsell på herrgåln, och kam mer ner håret och styr ut sej med en krans åf sjögräs och mosse, eller hvad grönt hon får tag i; se5ngår hon opp i skogen, eller ock ställer hon sej nere

ve sjön och sjunger och ropar hele da*n, liksom hon

vänta', att strömkarln skulle komme och hemte henne. Men när det blir qväll och ingen strömkarl hörs åf, då går hon hem igen och gråter ända te dess hon somner åf trötthet. Så illa är det, vördig Prost. — (Anna visar sig på kullen) Men tyst! der kommer hon bort på höjden. Se, käre herr Prost! Kan jag inte gråta mej te döds, då jag ser mitt barn så olyckligt!

Prosten.

Vi ska* ställa oss så, att hon inte blir oss varse.

Jag vill se och höra hvad hon tager sig före.

TREDJE SCENEN.

De Förue. ANNA (z hvit kläd ning och utslaget hår, samt med en krans af sjögräs pd hufvudet och ett vallhorn i handen. Sjunger, och blåser i hornet vid slutet af hvarje vers)

Nu jag sjungit har i dagar,

Nu jag sjungit har i tre;

Men hvad båtar det mig, hur jag klagar?

Vännen vill ej svar mig ge.

\

Nyss en blomma dog i skogen Och jag gret vid hennes bär;

Ty den blomman het Anna-lill trogen —

Månn* hon vaknar nästa vår?

Men nu är ej tid att gråta,

Då i dag jag skall stå brud;

Dock hvi dröjer min brudgum, den såta?

Jag står re’n i bröloppsskrud.Stig då opp ulur din bölja Och gif svar uppå min sång!

Sedan skall jag till altaret följa

Allt ibland sjöjungfrur mång\

Och när slut är bröloppsfärden,

Till din perlesal vi gå;

Der blir ljutligt att somna från verlden Uppå dina bolstrar blå.

(Hon sliger utför kullen)

Prosten.

Nu kommer hon hit ned; gå in i stugan, Jan,

så får jag vara ensam med henne en stund. [Jan går.)

— (Till Anna, som kommer fram pä scenen.) (*ud Signe

dig, mitt barn! Känner du igen din gamle vän i dag?

Anna.

o

Min vän? — Ah, jag liar inte mer an en vän,

och han kommer inte, fastän jag sjunger och ber.

Prosten.

Tänk inte så, Anna. Erik kommer nog tillbaka, och då blir du hans brud.

Anna.

Erik? Hvad är det? — Erik? (Hon skrattar sakta) Inte heter brudgummen så. Nej, han heter Necken. Visste du inte det, du ! (hon skrattar äter sakta och börjar sedan gnola och sjunga)

Prosten.

Har du då alldeles glömt af Erik, kära Anna ?

Anna.

Erik? (hon skakar pä hufvudet) Nej, så står detinte i visorna, det är säkert. Necken slår det. Jag har nog läst et, jag. (gnolar och sjunger igen)

Prosten [afsides)

Jag blir alldeles rådlös för henne. — (högt) Anna lilla, vill du inle följa med mig till prostgården <och förströ dig några dagar? Vore inte det roligt, säj? ”

Anna.

Skulle jag gå bort på sjclfva bröloppsdagen? Tänk, om brudgummen komme emellertid? Jo, då stode jag der vackert!

Prosten.

Kära Anna, låt bli de der tankarna. Du har iu ingen brudgum; du skall inte stå brud i dag.

Anna.

<?

Säjer du det? Ah, du vet inte. — Kom, ska’ vi fara ut på sjön och söka efter honom. Han kan inte dröja längre, då han ser, att jag kommer honom till mötes. — Ro mej ut i den der båten, kära du. Du sa’ ju, att du var min vän?

Prosten (afsides)

Jag vill göra henne till viljes. Vänlig behandling och eftergift för hennes önskningar torde verka gynnsamt på hennes självstillstånd. Kanske skall jag också finna tillfälle att betaga henne den fixa idé, som håller hennes förnuft fånget. — (högt) Nå så kom då, mit barn.

[De stiga i bäten och lägga ut. Anna sjunger sakta på mel.odj.en till ofvanstäende visa. Hennes röst höres en stund* sedan Jarkosten Jörsvunnit bakom sca-nen.)

\

FJER-ERIK kommer hastigt ned från kullen. Om en stund inträder ANDERS frän sidan af stugan. Vid slutet af scenen PROSTEN ocli ANNA.

Erik.

Ändtligen är jag här tillbaka, Gudskelof! — Mea hvar kan Anna vara? Hon fanns inte på vänligt ställe i skogen.

— (Anders kommer) Go' afton, Anders. Säj mej, hvar är Anna?

Anders.

Så du varet länge borte! Jag har inte väntat lite efter dej, må du tro, stackars Erik.

Erik (studsar)

Stackars Erik? Har något olyckligt händt?

Anders.

Jag vet inte, om jag törs tale om det för dej ännu. Har du råkat dine föräldrer?-

Erik.

Nej, jag for inte hem först, utan salte hästen och kärran borta i granngåln och sprang hit för att träffa Anna. — Mina föräldrar ä' väl inte här?

Anders.

Jo, di har allt sitt folk med sej och håller på med slåttern nere ve sjön, här strax bred ve.

Erik.

Jag skall genast fara hem, bara jag får råka Anna en enda minut. Vet du "inte, hvar hon är, Anders?Anders.

Om hon inte är oppe i skogen, så sitter hon foll på någe ställe nere ve sjön. — Herre Gud, hur ska jag kunne tale om för dej allt son* händt medan du varet borte!

Erik.

Jo säj, säj, det må vara hvad det vill. Pina mej inte så der!

Anders.

Trösta mej, som ska vare den förste att tale om all jämmern för dej! — Sönda'n efter se'n du reste, låt far din lyse bort i grann-körkan för dej och Britta ....

Erik {fattar honom här dt i armen)

Anders, du ... du säjer inte sant!

Anders.

Jo gunås, det är rena sanningen. Det lystes för dej och Britta, som jag sagt, och det grep den fattige Anna så hårdt, att hon ble sjuk och var näre döden, och hon är inte riktigt bra än. (Men kanske går det onde öfver, när hon får se dej.

Erik.

Hvar är hon, hvar är hon, i Herrans namn! — Och far och mor kunde ha hjerta att göra mej så illa! — Talte du inte med Prosten?

Anders.

Förlåt mej, käre Erik, jag kom för J sent. Men jag tror inte, att det hjelpt te någe i alla fall. Prosten förklara' visst genast lysningen för upphäfven; och det säjes, att far din ska komme illa ut för det han narratProsten; men han vill inte ge med sej ändå, utan krånglar och vinglar för att få giftermål mellan dej och Britta.

Erik (efter en stunds tystnad, liksom för sig sjelf)

Det är således ingen eftergifvenhet att hoppas. Nå, så är mitt beslut fattadt! — Kom, Anders, och hjelp mej att söka upp Anna. Hon eller ingen skall: bli min!

Anders.

Tyst, jag hör henne sjnnge. {Annas röst höres pä af stånd) — Jo, kom hit, ska du få se. Der står hon i bäten ute på sjön. Hvem är det som ror henne? — Kors, det är ju sjelfve Prosten. Är han här?

Erik (skyndar ned till s£ran~ den och ropar)

Anna! Anna!

Anders»

Ha* tålamod! Hon är för långt bort, att kunne

höre dej än. — Se, det är ju en båt till der borte.

Ah, det är herrskape på herrgåln, som är ute och ror,

ser jag.

Erik (ropar)

Anna!

Anders♦

Nej, käre Erik, gå ifrån strand! Om Anna får

se dej, tör hon i glädjen springe rakt i sjön. Gif dej te tals. Kom! (han drager honom frän stranden)Erik (sjunger)

Nu har jag ej fader, nu har jag cj mor Uppå jorden!

De slagit mitt hjerta de djupaste sår;

Thy fjerran jag går

Af landet med Anna min trogen.

Jag aktar ej möda, jag aktar ej nöd Uppå jorden;

Och brister mig också mitt timliga bröd.

Jag rädes ej död

Tillsammans med Anna min trogen.

(Han går åler ned till stranden. 1 det-

ta ögonblick skrider bålen inom scenen. u4nna står i midten af densamma och vänder ryggen åt Erik. Han ropar ännu en gång)

Anna!

Anna (gifver till ett glädjerop)

Det var han\

(Hon vänder sig hastigt om, och då lion får se Erik, springer hon med utbredda armar emot honom, faller så öfver bord och försvinner. Erik störtar sig äfven i vattnet och försvinner.)

Prosten och Anders.

Hjelp, hjelp! De drunkna! hjelp, hjelp!

(Anders skyndar ut. Prosten för båten lilläsLranden och springer i land.)PROSTEN. JAN rusar ut ur stugan

I

Jan.

Hvem är det som drunknar? — Gud, jag förstår!

(Han springer med förtviflade åtbörder ned till stranden, för att kasta sig i vattnet. Prosten fattar omkring honom och håller honom tillbaka.)

Prosten.

Stilla dig, stilla dig, gubbe! Anders sprang efter folk; de stackars barnen bli väl räddade* Hvad skulle du kunna göra? Vill du alldeles slita sönder mig? — Kära Jan, stilla dig, stilla dig!

(De brottas mot hvarandra. Rop och buller bakom scenen.)

SJETTE SCENEN,

De Förre. SYEN (störtar in\

Sven.

Hvad är på färde? Folket springer och ropar: hjelp! hjelp! — men jag kan inte få veta hvad som händt.

Jan (sliter sig lös från Prosten och rusar emot Sven)

Ha, se Stor-Sven! Nu är allt riktigt som det ska vara, du! Din son ligger på sjöbotten likaväl som min doter. Hahaha!

(Sven dignar ned på bänken vid stugan med händerna för ansigteu Jan vill «-ter springa ned till sjöiij men hindras af Prosten.)De FÖrre. LISA skyndar in frän ett annat håll.

Lisa.

I Herrans namn, hvad är det för ett larm här? — Vördig herr Prost, säj, säj, har nå’n olycka skett?

Jan.

Se der är Lisa med! Ha! — Annika ligger för döden, hon, men du lefver och mår väl. — Hörde du inte, att Erik din ligger på sjöbotten? — Hå, det är lustigt! Dansa nu på bröloppet, mor Lisa!

(Han dignar maktlös neder.)

Lisa.

Det är Guds straff öfver oss, Sven!

(Hon sjunker på knä bredvid Sven. Rop bakom scenen. Paus.)

Prosten.

Ja, det är Guds straff öfver er alla för er långa osämja. Finner ni det icke ännu vara tid till försoning?

Sven (reser sig upp)

Herr Prost, bed godt för mej, syndiga menniska; jag är skuld till barnens död. — Förlåt mej, Jan, och var min vän!

(Anyo buller bakom scenen.)De Förre. BRUKSPATRONEN kommer hastigt in.

Brukspatronen.

Gnd vare lof! Erik och Anna äro vid lif — de äro räddade!

(Jan och Lisa springa upp.)

Alla.

Gud vare lof!

Sven.

Jan, låt oss nu inte skämma bort glädjen med att längre vara ovänner; se här är min hand, gamle granne!

Jan (,dröjande)

Det år lätt for er, Sven, att tala om glädje: ni har ingenting förlorat; (med bruten röst) men mitt barn är från förståndet ....

NIONDE SCENEN.

De Förre. ANDERS instörtar.

Anders.

Hejsan! glädjen står opp i taket, käre fader Jan! Anna är klok, ni; när hon vakna’ te lifs och feck se Erik bredve sej, så kom förståndet igen, ni!

Jan (räcker Sven och Lisa handen)

Låt oss bli vänner! Gud välsigne er!Lisa.

Erik och Anna ska’ få h var and ra.

Sven.

Ja, i Guds namn!

änders.

Åh, nu ska mor Annika bli frisk igen!

Brukspatronen.

Om några veckor firar jag bröloppet!

VI. INDELNINGEN eller TAFLAN.

(Utanför Brukspatronens hus.)

FÖRSTA SCENEN.

EN BETJENT (i livré) och PER komma ut ur huset med vinbuteljer och glas.

Betjenten.

Tack ska han ha, Per; det är hederligt af honom, att han hjelper mej. Vi ska sätta dricksvarorna på det här bordet. — Se så ja, nu kan han ju gå tillbaka i matsaln till det andra folket och få sej mer till bästa.

Per.

Nej tack, jag har redan ätet mitt lystmäte. Patron har inte låtet nå’n sitte overksam ve matfata, det är säkert.

Betjenten.

Nenej, Brukspatron är ingen smulgråt, och i dagär han dessutom vid så godt humör, att jag inte sett honom sådan efter se’n nådig frun dog.

Per.

Ilan håller mycke åf Erik och Anna och gläder sej öfver deras lycka, ser betjenten.

Betjenten,

Det var nu för väl, att Brukspatron råkade vara ute på sjön, när de föllo i vattnet.

Per.

Ja, had’ inte han varet så näre och hjelpt opp dom, så låge di allt ve delte lage på sjöbotten. Erik ka.n visst sim me e smule, men klä’ra drog ner’n, när han skuir hjelpe Anna.

Betjenten.

Men sej, hur blef hon så hastigt klok igen?

Per.

Ja, det är mycke konstigt. Ho vet inte åf, att ho varet vilse i hufve och mins ingenting alltse'n händelsen i körkan. När ho feck se Erik, var det blankt som det skull' ha knäppt i skallen på'na och som ho skull' ha vaknat opp ur en dröm, sa' ho.

Betjenten.

Hon måtte vara mycket vek och blödig till sinnes, Anna?

Per.

Jojo men, ho feck inte från barndomen vänje sej ve starke och bonnske saker, ser betjenten.

Betjenten.

Hjelp mej, han, att ställa rätt de här stolarna; jag hör folket komma.De FÖrre. BRUKSPATRONEN och alla de öfriga personerna i stycket (utom Ola i Gyllby och Britta). Bondfolk.

Bruksp atronen (i det han kommer ut ur huset)

Intet att tacka för, go' vänner. Tack, tack! Ni har väl försett er på bästa vis allihop, vill jag tro. — Tack, tack! — Kom nu ut på gården, så ska' vi dansa och hålla oss lustiga. — Der på bordet har ni dricksvaror att muntra er med. Spara inte; det finns mer i källarn. — Kom, kära Erik och Anna; ni skall sitta bredvid mig i högsätet. Prostafar, sitt här du också. {De sätta sig i en soffa ät fonden till) Det var mig en riktig glädje, att jag en gång fick fira ert brölopp, Erik och Anna; jag anser er nära på såsom mina fosterbarn.

Prosten.

Gud ske lof, att saken fick en sådan utgång, och att jag kunde nedtysta hela ledsamheten med den andra lysningen.

Erik och Anna,

Ja, Gud ska löna herr Patron och Prosten för ali

godhet.

F^Us Jonsson (kommer fram ur ho pen> nägol J>kladdigJi)

Bli inte otålig på gamle Löper-Nisse, herr Patron, fast jag är lite munter och storlåtig åf mej. Jag får lof ta Patron i hand och tacke för den dråplige välfägnan.

Brukspatronen.

Tack, tack, fader Nils. Var ni alldeles som ni behagar i afton. Jag vill se alla glada och otvungna.Nils.

Jag har stått fadder åt den här lelle fleckstumpen, (pekar Pä Anna) vet Patron, och jag vill gråte åf glädje, när jag ser alt ho växt opp och blitt vän i syna och är sä locklig. (torkar sig i ögonen) Ja9 Gud signe er, Erik och Anna och Sven och Lisa och Jan och Annika och Anders och Per och Stina och Bengt på Asen och allihop! Huj, jag är så gla', att jag vill ta er i famn, hele högen. Tralala! (han gär omkring och tar alla i hand och trallar och hoppar)

B) •ukspatronen.

Jag har inte sett t i il er hemma på länge och väl, fader IN isse; har ni varit ute på vandring?

Nils.

Vesst tusan har jag varet på vandring, herr Patron. Jag heter inte Löpare-Nisse för ro skull heller! Den dag, då Nisse slår sej te hvile, då är hele karln te salu för en bankovitlen!

Prosten.

Jojo, ni har alltid varit kry och flink, Nils Jonsson, och lär ha vandrat kring mänga länder. Hvarifrån kommer ni sednasl?

Nils.

v Rake vägen frå Stockholm, herr Prost, (vänder sig till bondfolket) Jag kan helse er så grufligt möcke frå Kongl. Maj:t och Kronan allihop.

Wilhelm.

Ni har väl varit på arbete der oppe i verlden, kan jag förstå?

Nils.

i

Jaja men. Jag fe'ck bref frå Krona i våras, attjag skull' bus bas gi mej iväg te Stockholm och bygge opp ett hus åfna.

Sven.

Det håller jag inte olikt. Ni är händig i mycke, ni. Hvad var det för ett hus ni byggde der oppe?

Nils.

n

Ah, det var ett satans konstigt namn på't. Di kalla't för Naschenal-Mosea.

Lisa.

Byggde ni opp'et ensam?

Nils.

Vesst fan! Det kasta' jag opp på ett par vecker. Det va e smal sak för m.ej.

Jan.

Det är foll allt möcke rare saker te se på i Stockholm? Såg ni den der Krigs-Koleja, som di kaller?

Nils.

Ja gubevars, den mått' jag foll se. Den var jag ihop med alle dager.

Jan.

Kors, käre ni, hur ser ho ut?

Nils.

r>

A, det är e stor, tjock maduse, det. — Men, vör-dig Prost, har det inte kommet någe bref te Prosten för mi räkning, medan jag varet borte?

Prosten.

Nej. Väntar ni bref, fader Nils?Nils.

O

Aja, det lär foll vare fråge om, att Kongen i England vill ha mej te sej, för te spränge ett berg åfen.

Bengt.

Kors för saten, månn' det? Jojo, ni har varet ute i verla på bergsprängning förr, ni.

Nils.

Jajamen, det slår inte felt det, go’ vänner. Det va på den tia, då Napolian Dundrapart lefde och regera’.

Brukspatronen.

Tala om, hur det gick till, fader Nils. Jag har inte hört det.

Nils.

Jo, det va på det vise, herr Patron, att Dundrapart höll på och kriga’ längt sö’r i Europia, och då kom han te ett högt berg, som låg i vägen 1'ör’n. Nu va Dundrapart en tåcken karl, se, som va envis som en gris ve a grinn, se, och han feck i sin skalle, att han skull’ gå tvärt igömmen det der ber ge med hele krigs-armeja, i ställe för te gå rundt ikring’et. Men

det värste va, hur han skull’ få sej nå’n rektig karl,

som kund’ hryte och bräcke väg igömmen berge.

Per.

Jojo, det kan en nock förstå. Der sö’r i verla äJ fälle bare stackere te folk, som intnå orker.

Nils.

Ja, va det värd t te tänke på att få stenbrytere

der nere? Nej, pina dö! Men Dundrapart, som vesste

allting och kände hele verla, han had’ allt hört ock,alt det skull’ finnes ett folkslag, som hette Fryksdatin-ger, som va’ di grofveste karler te bräcke i berga. Derför satt’ han sej strax ner och skref ett plakat te Länsman vår i affärden.

Stina.

Men, käre far, kund' Dundrapart skrifve detFryks-daliske språke?

Nils.

Usch ja! Han kund* allting och kund* nock det med. Men brefve va skrefvet pä Spanske lell, och det lär foll allt vare det varste språk på jordkloten, för Länsman kund* med nöd läse^t.

Lotta.

Nå, hur gick det vidare, fader Nils?

Nils.

Jo, Mamsell, när det der brefve kom fram hit, så lystes det strax på sockenstämme, och allt manfol-ke i församlinga kom te kör ka. IN i må tro, go’

vänner, att vi ble storögde allihop, när di kom släpandes med Dundraparts bref: för del* va sä stort, sr, att fyre stöcken grofve dränger hade foll hörde åfet, och bokstäfvera i*et va* så höge, att en kund* ha be höft steger te klifve opp pä, när en skull* läse dom.

Bengt.

Nu ljuger Löper-Nisse, sä det svrr i väggera.

Nils.

Ljuger jag? .— Gör jag det, herr Patron?

Brukspatronen.

Nej bevars. Fortfar ni!Nils.

Jo, när nu Kummissarien läste opp Dundraparts begäran, så teg hele församlinga som mur’n, och båd? gamle och

unge ska ka? på hufve. Då tänkt’ jag som så: ”det vor’ fälle ock saten så förargligt för karln, om han skull* stå änna te dommedag ve det der berge och inte slippe igömmen^et”; så jag klef fram le Kummissarien och bocka* mej och sa*: ”det må gä hur tusan smotter djefler det vill — sa* jag — men jag gir mej allt iväg och hjelper Dundrapart te rätta” — sa* jag.

Lisa.

Kors, det va då för väl för den stackers Dundrapart, käre Nisse.

Nils.

Jojomen. Länsman ble allt så gla* ock, för han vesste nock, att jag var så go’ ensam som hele försam-linga tehopers, och han skref en breflapp med mej te Dundrapart, och jag tog matsäcken på ryggen och gaf mej iväg åt Europia pä fläcken.

Annika.

Det var foll en ohyggligt läng väg ni hade te gå?

Nils.

Jojo, ni säjer någe, mor. Först bar k era' jag Ve Wenern och sejla* sextanhundra mil änna bort te Svart-hafve i Lappland, och se*n så marschera' jag femlan-tusen mil in i Syro land.

Sven (slär sig pä lären)

Det va blanke fan!

Nils.

Usch ja, go* vänner, jag kom så langt sö*r i ver-la te slut, alt himmeln hvälfd* sej så lågt ner åtbacken, så jag inte kund* gå rak en gång, utan feck huke mej ner, och jag förstog intnå utåf språkena, an-ne än att tuppera gol och hunnera skällde bort i gå-lera. Det förstog jag.

Bi *nkspati 'onen.

Hahahaha! Ni är en lustig karl, fader Nisse.

Nils.

Jaja^ men dette är rykande dagsens ^sanning, må vete. — Andtligen, när jag mascherat i ett och ett halft år, hann jag fram dit, der Dundrapart va. Och när jag kom dammandes med matsäcken på ryggen och yxa på armen, så stog hele krigsarmeja oppställd som ljus, för te ta imot mej, och Dundrapart sjelf stog oppsträckt framför frunten. Men, uschiamej, tåcken karl det va’ go’ vänner!

Flera af Bondfolket.

Ah, hur såg han ut, käre ni?

Nils.

Jo, maken har jag aldri i min lefnad sett. Det va ett rent röd t hel vet te karl; han va så grof och stor och lång, så jag höll på te bryte nackbena åf mej, när jag skull’ titte opp i syna på'n. Och fullt e half aln bre’ va han mellan ögena. Och när han talte te mej, va det precis ackerat som åska had* börjat gå.

Per.

Nej, men se nu ljuger ni lell, om ni aldri gjort-*et förr.

Nils.

Ah, tig du! — Ljuger jag, herr Patron?*ukspatronen.

Nej, nej, jag har ju sagt en gång, att Nils Jonsson aldrig ljuger.

Nils.

Hör du der, Stallpelle! Hvad Patron säjer, det är tvärsäkert.

Brukspatronen.

Nå fortfar nu! Hvad sa’ Dundrapart till er?

Nils.

Jo: ”Go* dagen, min gosse,” sa’n, ”är du Nils Jonsson från Fryksdalen?” sa’n. -—* Jo, så står det te, nådig herr Dundrapart, sa' jag. •— ”Det är bra, min gosse”, sa*n, ”tag nu ett jernspett och följ med mej te berget, så får jag se, om du kan bryta väg åt mej,” sa*n. — Och så geck vi bort te berge och jag börja’ bryte och han stog och såg på. Och jag bröt och bräckte, så stenflisera och gnistera flög som en myggdans kring ör-röttera på*n, och det ble väg åf i rödaste rappe. Då slog Dundrapart mej i hand och sa*: ”1 många länder hafver jag varit — sa*n — och många folkslag hafver jag haft i min tjenst— sa'n — och många saker hafver jag läsit och hört talas om —- sa*n — men så djefvel ock innerli stup anfäkta mej — sa*n — maken te Fryksdalingarna hafver jag aldrig skådat” — sa'n. Och se'n geck han bort te ett skåp och tog fram smör och brö’ och ost och bränvin, och bredde på e smörgås och slog i en sup åt mej, och jag söp och åt och mådde väl i månge dar, och feck hederlig betalning te på köpe.

Brukspatronen (stiger upp och gär till dryckesbordet)

Ett glas för den gamle token Nisse, go* vänner!Alla (klinga och dricka)

Hurra för Nisse!

Nils [gräter)

Tack, tack, tack! Det här glömmer jag aldri. — Tack, käre Patron, för tåcken storfägnad!

Brukspatronen.

Tack sjelf, fader Nils, för det ni håller målron vid makt. Drick, drick nu, och sjung sedan någon visa för oss.

Nils [sedan han druckit)

Sjonge e vise? — Ja, det ska jag göre. (han gör några falska drillar) Nej, gunås, strupen är gam-mel och igengrodd på mej nu; det vill inte gå. Förr kund* jag sjonge lell, så det hördes öfver land och rike.

Lisa.

Erik har en dråplig röst, som Patron vet, han kan fälle &junge en stump för oss.

Sven.

Jamen, gör det, Erik. Nu mer lär du foll inte sjunge någre sorgfällige viser, gosse, och då är det roligt te höre dej. Dra på med den der visa om Wermland, som du har gjort.

Erik (sjunger)

I Wermland är lustigt att lefva och bo;

Det landet jag prisar så gerna.

Der klappar det hjertan, med heder och tro

Så fasta som bergenas kärna.

Och hvar och en Svensk uti Sveriges land,

Som kommer att gästa vid Klarelfvens strand,

Han linner blott bröder och systrar.Alla.

Och hvar och en Svensk m. m.

Nils.

Det låter bra. Hurra för alle redlige Svenske pojker och jänter!

{Alla hurra och dricka.)

Erik £sjunger)

I Werraland — ja der vill jag bygga och bo,

Med enklaste lycka förnöjder.

Dess dalar och skog ge mig tystnadens ro,

Och luften är frisk på dess höjder.

Och forsarna sjunga sin ljufliga sång —

Vid den vill jag somna så stilla en gång,

Och hvila i Wermländska jorden.

Alla.

Och forsarna sjunga m. m.

Nils.

Hejsan! Nock ett glas! Hurra för Wermland!

(Alla hurra och dricka.)

Jan.

Nu är det Annas tur te sjunge en bit. Eller hvad, herr Patron?

Brukspatronen.

Jo, var så snäll och gör det, lilla Anna. Dukan, det vet jag,

Anna (sjunger)

Och när jag var en liten flicka,

Så drömde jag, att jag var stor Och fick till man en ståtlig gosse —

Han het Herr Gunnar... joho, jag tror.Och när jag se*n blef stora flickan,

Så vardt förvisst den drömmen sann:

Jag fick till man en ståtlig gosse,

Men Erik Svenssoti — så heter han.

[Hon omfamnar Erik.)

Nils (gör ett glädjeskutt)

Hihi! hvad här är roligt. Jag kunde vränge ut och in på mej åf lutter fröjd!

Brukspatronen.

Nå, så låt oss få en Wermlandsdans då, fader

Nils.

Nils.

Det va inte ett dumt ord det, fader Patron! Hvar

har jag mej e jänte, som inte är tong i bakbena?

(han gör några klumpiga kaprioler.)

Bengt (gapskrattar)

Håhåhå! Nej, bju’ aldri te, fader Nisse. Der

kommer ni på kneken.

Nils [suckar tungt)

Ahå, jag står gråtfärdig, käre Patron. Att en ska bli gam mel och stel, det kan gräme en in i hjert-rota. — Ja, Bengt har rätt: jag kommer ta mej fan på kneken med Jöshärskasta nu mer. Annet va det i fordna dar, då jag dansa* polske för salig Dun-

drapart.

Brukspatronen.

Såå, dansade ni för honom?

Nils.

Usch ja, Patron. Jag gjorde kast, så bena stogi himmels sky. Och Dundrapart ble så förundrad och gla åt*et, att han sprätta* i lingrera och böla* som en tjur. — Men nu är det slut med tåcken lek. — Dans’ du i ställe, Bengt på Åsen.

Brukspatronen.

Ja, Bengt, vi ha en Jössehäradspolska att fordra af dig se*n sist på midsommarsvaken. Tag Bolla i Torpet med dig, så vet jag, att dansen går.

Bengt (slår i händerna)

Hoppsan! G i’ rum, bön ner, så ska ni få se på pappa för pojkera!

(Jösseliäradspolskan.)

Brukspatronen.

Nu ha vi sjungit och dansat och skålat, go* vänner; men den förnämsta skålen har jag med flit gömt till sist. Ta’n edra glas, alla!

(Sång)

Nu skål för Erik och skål för Anna,

Till sista tår i vår kanna!

Och måtte himlen dem båda skänka Den bästa lott, man kan tänka:

Ett trefligt bo —

Frosten.

Och fred och ro —

JVilhelm.

Och goda vänner —

Lotta,

Och dagligt bröd —

Sven.

Och friska tänder,Att tuggad med;

Jan.

Och mycke pengar —•

Annika.

Och lite mehn —

Per.

Och raska drängar —

Stina.

Och pigor se*n!

Anders.

Och kål i täppan —

Bengt.

Och korn i skäppan —

flinrik.

Och mäld i qvarn —

Nils.

Och tjuge barn!

(med långt uthållen ton)

Alla.

Ja, er vi önska de bästa öden Allt in till blekaste döden!

(De dansa i ring omkring Erik och Anna / bilda sedan en kedja) hvarmed de omslingra dem; och då de sålunda kommit tillsammans i en tätt sluten krets, med Erik och Anna i mi dt en, upplyfta de dem öfver hopen.)Brukspatronen. Hurra för Erik och Anna!

Alla.

Hurra! hurra! hurra!